

**UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT A
REPUBLICII MOLDOVA**

Cu titlu de manuscris

CZU: 378.147(043):159.9:796.01.42

AFTIMICIUC OLGA

**LEGITĂȚILE FORMĂRII RITMULUI DE
ACTIVITATE PROFESIONALĂ PEDAGOGICĂ A
SPECIALISTULUI DE CULTURĂ FIZICĂ**

Specialitatea: 533.04 – Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

Autoreferatul
tezei de doctor habilitat în pedagogie

CHIȘINĂU, 2018

Teza a fost elaborată la Catedra de Gimnastică,
Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport a Republicii Moldova

Consultant științific:

Pâslaru Vlad, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Institutul de Filologie al AȘM

Referenți oficiali:

1. **Kruțevici Tatiana**, academician al Academiei de Științe a Ucrainei, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport a Ucrainei, Kiev
2. **Ciorba Constantin**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat *Ion Creangă* din Chișinău
3. **Gagim Ion**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea de Stat *Alecu Russo* din Bălți

Componența Consiliului Științific Specializat:

1. **Manolachi Veaceslav**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar – președinte
2. **Povestca Lazar**, doctor în pedagogie, profesor universitar – secretar științific
3. **Dorgan Viorel**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar
4. **Gancear Ivan**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Odesa, Ucraina
5. **Crivoi Aurelia**, doctor habilitat în biologie, profesor universitar
6. **Racu Aurelia**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar
7. **Moroșanu Raisa**, doctor habilitat în medicină, profesor universitar

Susținerea publică a tezei va avea loc la 25 iunie 2018, la ora 14.30, în cadrul ședinței Consiliului Științific Specializat DH 40.533.04 – 01 al Universității de Stat de Educație Fizică și Sport, str. A. Дoga, 22, Chișinău.

Teza de doctor habilitat și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat de Educație Fizică și Sport și pe pagina web a CNAA www.cnaa.md

Autoreferatul a fost expediat la 25 iunie 2018.

Secretarul științific al Consiliului Științific Specializat,
doctor în pedagogie, profesor universitar

Povestca Lazar

Consultant științific,
doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

Pâslaru Vlad

Autor:

Aftimiciuc Olga

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare. Învățământul superior, răspunzând provocărilor lumii moderne, își realizează actualmente funcțiile educativ-științifice și culturale, atât prin reconsiderarea cadrului tehnologic-didactic, cât și prin revizuirea și aprofundarea cadrului conceptual al activității educativ-didactice. Abordarea științifică a acestor schimbări oferă noi și noi rezultate semnificative practicii educaționale, care însă nu sunt și nu pot fi suficiente în contextul dezvoltării continue și perene a gândirii științifice și a personalității umane.

Un loc special în cadrul acestor procese revine formării profesionale, care sintetizează atât performanțele, cât și contradicțiile și lacunele instituțiilor contemporane de învățământ superior.

Schimbările din țară și din lume, nesoluționarea unor contradicții mai vechi și apariția unor contradicții noi solicită imperativ instituțiilor de învățământ superior modernizarea profundă a întregului sistem de pregătire a specialiștilor.

Învățământul este în proces de adoptare a unei poziții inovatoare în formarea specialistului modern, întemeindu-și discursul pe teoria și metodologia *acmeologiei* – știința care înglobează realizările de vârf ale măiestriei profesionale, date de categoriile *professionalism* și *competență*. Prima categorie determină și noțiunea de *competență profesională*. Prima categoria, ca fenomenul static, determină măsura profesionalismului proiectat; a doua, dinamică, determină diversitatea și nivelul propriu al potențialului de personalitate pentru realizarea acestuia în cadrul soluționării creative a obiectivelor profesionale (pedagogice), unde, după cum menționează С.Н. Данаил [21], В.А. Кан-Калик [25], Л. Клинберг [26], Н.В. Кузьмина [29], realizarea însuși se intermediază, în fiecare caz și obligatoriu, prin trasaturile de personalitate. Și, în acest aspect, ritmul, ca factorul sistemico-formativ principal al măsurii și al nivelului de manifestare a acestor trăsături se manifestă ca un obiect de abordare de actualitate majoră în contextul definirii științifice a legităților sale privind activitatea profesională pedagogică a personalității specialistului de cultură fizică.

Descrierea situației în domeniu și formularea direcțiilor de cercetare. Competența profesională a specialistului de cultură fizică, asociat competențelor pedagogice generale, include și o simbioză de competențe comunicative și psihomotrice [6, 50], în care *ritmul* reprezintă factorul originii și reglementării lor sistemice. Dar problema ritmului activității profesional-pedagogice a specialistului de cultură fizică nu este examinată în contextul conceptului de competență. Conform Н.В. Кузьмина [29], lui В.Л. Слостенин [41, 42], С.Н. Данаил [21], С. Ciorba [46], S. Cristea [47], Vl. Pâslaru [51] ș.a., fundamentarea teoretică a formării competențelor pedagogice ar trebui să antreneze teorii ale activității, sistemelor și personalității, profesionalismul fiind examinat ca produs al competențelor de cunoaștere și al celor operaționale. *Ritmul* însă, ca factor organizațional al activității profesional-pedagogice, nu este examinat în literatura de specialitate.

Ritmul este adevăritorul caracterului logic al oricărui proces/activități, deoarece integrează acțiunile discrete ale activității umane într-o unitate perpetuă [37]. De pe aceste poziții ar trebui examinate și legitățile învățării, care reprezintă legăturile esențiale, obiective și stabile între componentele procesului didactic în toată complexitatea sa. Legitățile interne și externe ale învățării interrelaționează: schimbarea primelor determină transformarea celei de a doua categorii de legități. Dar acest lucru provoacă anumite contradicții:

- între practica organizării procesului educațional și cerințele timpului pentru o interacțiune strânsă a tuturor structurilor învățământului, mai ales că unele dintre ele se află în opoziție polară;
- între necesitatea unei interacțiuni interdisciplinare la scara întregului sistem de învățământ profesional și faptul incertitudinii și nepregătirii cadrelor didactice pentru această activitate;
- între nevoia unui învățământ pedagogic de cultură fizică de calitate și selectarea neprofesionistă a candidaților pentru studii pe profilul educației fizice și sportului.

Contradicțiile indicate au identificat **problema cercetării**:

Care sunt *legitățile pedagogice*, în baza cărora este posibil a stabili reperele teoretice și praxiologice de formare-dezvoltare-evaluare a competențelor cognitive, operaționale și de evaluare-orientare ale ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică, competențe identificabile cu *acmeologia pregătirii profesionale* a acestuia?

Scopul cercetării: Elaborarea și argumentarea științifică a *legităților* formării ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică.

Atingerea scopului cercetării a fost gândită prin realizarea următoarelor **obiective generale**:

1. Studiarea conținutului și particularităților de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică în contextul noțiunilor de personalitate și activitate.
2. Evidențierea esenței fenomenului de ritm și rolului lui în varia activității ale acivității umane, inclusiv în cea profesional-pedagogică a specialistului de cultură fizică.
3. Determinarea și argumentarea experimentală a componenței structurale optime a ritmului de activitate profesională motrică didactică a profesorului de cultură fizică în cadrul orelor de curs.
4. Sintetizarea și proiectarea activității didactice în contextul organizației holistice ritmo-structurale și funcționale.
5. Evaluarea pozițiilor-cheie de organizare ritmo-structurală a activității didactice holistice și a nivelurilor reproducerii practice a acesteia la studenții universităților de cultură fizică.
6. Sistematizarea și argumentarea științifică-teoretică și praxiologică, a legităților generale și particulare de formare a ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică.

Epistemologia cercetării se bazează pe principiile filosofice generale ale obiectivității, determinismului, dezvoltării și interacțiunii, cele mai importante prevederi antropologiei filosofice,

psihologice și pedagogice ale activității și personalității. *Epistemologia normativă cercetării a antrenat:*

- repere filosofice ale cunoașterii și activității în abordarea lui П. Алексеев și А. Панин [3], Р. Гайм [20];

- teoria psihologică a activității, în viziunea lui Л.С. Выготский [19], А.Н. Леонтьев [30] și С.Л. Рубинштейн [38];

- abordarea învățământului pedagogic din perspectiva ideilor și conceptelor de *activitate* și *personalitate*: О.А. Абдуллина [1], А.А. Деркач și А.А. Исаев [22], Н.В. Кузьмина [29], В.А. Сластенин [41];

- ideea de unitate a procesului educațional, în abordare structural-sistemică: В.В. Краевский și А.В. Хуторской [28], И.Я. Лернер [31]; В.А. Сластенин, И.Ф. Исаев și Е.Н. Шиянов [42];

- teoria și metodologia formării competențelor profesionale pedagogice: Ю.Г. Татур [43], M.Gönczi-Raicu [50], R.E. Boyatzis [53], J. Raven [57];

- conceptul de ritm: Б.С. Мейлах [33], Н.Д. Морозов [34], Н.Я. Пэрна [37];

- principiile paradigmei ciclice ale cunoașterii: Н.Н. Александров [2], В.И. Вернадский [17], S.A. Nigosian [56];

- conceptele fiziologice ale ritmului: П.К. Анохин [5], И.П. Павлов [35], И.М. Сеченов [39], А.А. Ухтомский [44];

- conceptul sinergetic-cibernetice de autoorganizare a sistemelor: Н.М. Амосов [4], Н. Винер [18], Е.Н. Князева și С.П. Курдюмов [27];

- conceptele-cheie ale psihofiziologiei ritmului muzical: В.А. Синкевич [40], Gagim I. [49], M. Good [54];

- paradigma educației muzical-ritmice: О. Афтимичук [7, 13], Э. Жак-Далькроз [24], Ё. Jaques-Dalcroze [55].

Metodologia cercetării a antrenat:

- metode *teoretice*: analiza (retrospectivă, comparativistă, sistemică, integralistă); analiza și sinteza interdisciplinară; metoda abstract-axiomatică, inducția și deducția, idealizarea, comparația și generalizarea; studiul teoretic; modelizarea teoretică;

- metode *praxiologice*: de chestionare (ancheta, convorbirea, interviul, autoevaluarea, ratingul), de diagnosticare (testarea, analiza-content, evaluarea experților, observarea) și praximetrice (analiza produselor activității);

- metode *experimentale*: experimentul pedagogic cu direcția de constatare, de formare și de control;

- metode de *statistică matematică*.

Eșantionul cercetării. Cercetarea s-a desfășurat în cadrul USEFS RM și la Universitatea de Vest din Timișoara (România).

Subiecții cercetării: 1445 respondenți, dintre care 921 studenți, 219 cadre didactice universitare, 244 cadre didactice școlare, 61 antrenori din Republica Moldova, Ucraina, Rusia, Germania și SUA.

Au fost desfășurate observațiile pedagogice a 45 profesori de educație fizică, a 38 de profesori de discipline speciale, a 98 studenți practicanți.

Experimentul pedagogic a angajat 117 studenți ai USEFS și 143 studenți de la Universitatea de Vest din Timișoara.

Inovația științifică a cercetării constă în:

- studiul legităților formării ritmului activității profesional-pedagogice a specialistului de cultură fizică din perspectiva organizării ritmo-structurale;
- structurarea activității didactice într-un proces unitar la nivel micro-, mezo- și macro-;
- stabilirea dominantei-stereotip a procesului didactic și a modelului situației macrodidactice-stereotip, a structurii lingvomotrice a comunicării profesorului de educație fizică, a structurii ritmice a activității motrice profesionale a specialistului de cultură fizică, a nivelurilor de coordonare complexă auditiv-vizual-motrică și auditiv-verbal-vizual-motrică, a ierarhiei nivelurilor competenței de coordonare complexă a specialistului de cultură fizică;
- fundamentarea principiului iradierii structurii ritmice a activității verbale și motrice în sistemul de formare a specialistului de cultură fizică;
- elaborarea modelului conceptual al procesului de formare profesională a specialistului de cultură fizică.

Problema științifică de importanță majoră soluționată în cercetare constă în determinarea teoretică și empirică a competențelor cognitive, operaționale și de evaluare-orientare ale ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică, evaluarea nivelului formării lui în sistemul orelor de curs și în practica pedagogică, precum și în argumentarea tehnologiei formării lui, care include programa analitico-sintetică, metodele și formele de organizare și mijloacele adecvate procesului educațional, ceea ce a servit pentru argumentarea unei **noi direcții de cercetare** în științele educației: *Acmeologia pregătirii profesionale a specialistului de cultură fizică.*

Valoarea teoretică a cercetării rezidă în:

- determinarea legităților formării ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică în cadrul formării sale profesionale;
- determinarea esenței și componentelor ale ritmului activității investigate;

- prezentarea metodologiei și tehnologiei de organizare a procesului formării-dezvoltării competențelor ritmului comunicării didactice și activității motrice în sistemul învățământului de cultură fizică;

- prezentarea metodologiei de cercetare a problemelor de formare a ritmului competențelor comunicative și motrice ale specialistului de cultură fizică;

- evidențierea nivelurilor ierarhice ai ritmului de activitate profesională-pedagogică a profesorului de educație fizică și elaborarea metodelor de diagnosticare a lor;

- argumentarea importanței muzicii și educării ritmice pentru educarea competenței ritmului de activitate profesională comunicativă, motrică și psihomotrică.

Valoarea aplicativă a cercetării. Au fost elaborate și aplicate: un sistem de recomandări științifico-practice de formare a competențelor ritmului de activitate profesională pedagogică specialistului de cultură fizică; programe de formare a ritmului comunicării didactice și activității motrice în cadrul educației ritmice și muzicale.

Reperete teoretice și concluziile cercetării pot fi utilizate la elaborarea tehnologiilor productive de formare-perfecționare a specialistului de cultură fizică, la reconsiderarea bazelor conceptuale ale învățământului pedagogic de profil, a standardelor educaționale naționale pentru învățământul superior de profil.

Rezultatele cercetării au fost aprobate la forurile științifice naționale și internaționale, consacrate problemelor învățământului superior de educație fizică și sport:

- Молдова (Кишинев, 1996-2009, 2011-2014, 2015 – Problemele acmeologice în domeniul Culturii fizice: тема доклада – *Акмеологическая стратегия профессионального образования в сфере физической культуры*; Тирасполь, 2002);

- Румыния (Яссы, 1997; Тимишоара, 1996, 1998, 1999, 2001; Брашов, 1996, 2002-2004; Бухарест, 2000, 2002 – Impactul civilizației moderne asupra educației fizice și sportului – implicații și direcții: tema referatului – *Ritmul vorbirii și capacitatea de coordonare în activitatea comunicativă a profesorului de cultură fizică*; 2006, 2007; Галац, 2002, 2003, 2005 – Direcții de optimizare a activității educaționale: tema referatului – *Componenta structurală a activității didactice integrative în sistemul pedagogic „Partea pregătitoare a lecției de educație fizică”*; 2007, 2008; Питешты, 1997, 2005; Крайова, 1997; Поточ, 1999; Орадя, 2006);

- Белоруссия (Минск, 2008-2013; 2012 – Международная научно-практическая конференция по проблемам физической культуры и спорта государств – участников Содружества Независимых Государств: доклад на пленарном заседании – *Содержание и оценка знаний и умений ритмоструктурной организации дидактического общения учителя физической культуры „Макротекст – Подготовительная часть урока”*);

• Россия (Москва, 2008, 2015; Курск, 2004; Белгород, 2004; Орел, 2012 – Физическая культура, спорт и туризм. Интеграционные процессы науки и практики: доклад на пленарном заседании – *Феномен ритма общения в коммуникативной деятельности учителя физической культуры*; 2013; Сочи, 2012; Ростов-на-Дону, 2013);

• Украина (Киев, 2015; Днепропетровск, 2011, 2012; Львов, 2012 – Молода спортивна наука України: доклад на пленарном заседании – *Феномен ритма дидактического общения учителей физической культуры и методика его формирования*, 2013; Чернигов, 2012, 2013 – Актуальные проблемы современной биомеханики физического воспитания и спорта: доклад на пленарном заседании – *Модель коммуникативно-дидактической деятельности преподавателя физического воспитания*; Луганск, 2013 – Формирование физической культуры личности в системе непрерывного образования: доклад на пленарном заседании – *Феномен ритма дидактической речи учителя физической культуры*; Славянск, 2015);

• Польша (Зелена Гура, 2014 – *Ontogeneza i promocja zdrowia w aspektach medycyny, antropologii i wychowania fizycznego*: тема доклада – *"Motor" the base of rhythm formation the didactic speech for teacher of physical culture*; Бяла Подляска, 2015 – *Coordination abilities in physical education, sports and rehabilitation*: доклад на пленарном заседании – *Particular characteristics of coordination abilities of wellness and sport gymnastics coaches*);

Литва (Вильнюс, 2015 – *Sport Science for Sports Practice and Teacher's training*: тема доклада – *Theory and practice of rhythm in the professional training system for athletes and teaching staff*).

Conceptele-cheie ale cercetării au fost prezentate în cadrul master-claselor din Republica Moldova (Tiraspol, 2002), Bielarusi (Minsk, 2010, 2011), Ucraina (Lviv, 2012, 2013; Dnepropetrovsk, 2012; Lugansk, 2013).

Rezultatele cercetării sunt implementate în 5 monografii; utilizate în elaborarea de 2 manuale, 5 programe de instruire/studiu, 86 articole în culegerile materialelor ale conferințelor, congreselor și simpozioanelor științifice, 32 articole științifice, inclusiv o publicație în revistă indexată ISI, 4 – IndexCopernicus.

Structura și volumul tezei. Textul de bază al tezei este expus în 238 pagini și constă din introducere, 5 capitole, concluzii generale și recomandări practice. Bibliografia include 424 surse – 56 în l. română, 324 în l. rusă și 44 în limbile engleză și franceză. În teză sunt inserate 29 tabele, 58 figuri. Volumul II al tezei include 41 anexe.

Cuvinte cheie: pregătirea profesională, competenții, personalitatea specialistului de cultură fizică, ritm, model, activitate, coordonare, legitățile.

CONȚINUTUL DE BAZĂ AL TEZEI

1. ABORDAREA TEORETICĂ A ACTIVITĂȚII PROFESIONALE ÎN DOMENIUL CULTURII FIZICE

În psihologie, fundamentul teoretic al cercetării este reprezentat de studiile în domeniul teoriei activității ale lui S.L. Rubinștein și A.N. Leontiev.

S.L. Rubinștein a formulat principiul de bază al teoriei activității în psihologie – *unitatea conștiinței și activității*, potrivit căruia omul și psihicul său se formează și se manifestă în activitate practică [38]. Pornind de la această concepție, el a elaborat teoria psihologică, conform căreia personalitatea și gândirea reprezintă un proces de activitate, emoții, memorie, vorbire ș.a.

O altă abordare a activității realizează A.N. Leontiev, care, împreună cu reprezentanți ai școlii psihologice de la Harkov, a elaborat conceptul de unitate a activității exterioare și interioare. Activitatea, conform lui Leontiev, poate fi definită drept element al activității vitale a omului în condiții concrete, drept proces care asigură realizarea necesităților materiale ale personalității. Activitatea umană reprezintă simbioza mai multor activități particulare, care constau din *acțiuni* mentale și practice, și care, la rândul lor, s-au constituit din *operații* corelate cu condițiile concrete de desfășurare a activității [30].

Referențialul științific în domeniile de bază ale activității aferente pregătirii specialistului de cultură fizică – psihologia, pedagogia, fiziologia – demonstrează că activitatea se realizează conform *legilor ritmului*.

După opinia cercetătorului literar B.S. Meilah, „...cunoașterea naturii ritmului este imposibilă în afara problemei raportului obiect-subiect..., a lumii obiective și a universului intim” ale omului, „...sursa legităților ritmice ale realității însăși” [33, p. 6].

H.M. Амосов [4], Н. Винер [18], С.П. Курдюмов [27], А.А. Ухтомский [44] ș.a. au menționat rolul *proceselor ritmice* în activitatea sistemelor funcționale ale organismului uman și corelarea lor într-un ritm general prin unificarea într-un proces general.

În psihofiziologie, H.A. Бернштейн [16], А.Р. Лурия [32], Ю.И. Александров [36] ș.a. menționează categoria *ritm* drept caracteristică a activității realizate. Varietățile ritmului au un rol indiscutabil în realizarea fiecărei activități concrete. Orice activitate are *caracter ritmic*, se menționează în teoria dominantei [44]. Însă trebuie luat în considerație faptul că o monotonic accentuată (ritmul monoton) într-o activitate fizică și/sau intelectuală de durată estompează activitatea proceselor psihice, producând repercusiuni asupra eficienței activismului comportamental al omului.

În pedagogie, caracterul ritmic al activităților didactice a fost abordat de V.A. Кан-Калик, care a menționat caracterul său ordonat și organizat [25], ceea ce presupune formarea la cadrul didactic a unor competențe corespunzătoare.

S-a stabilit astfel, că acmeologia pregătirii profesionale a specialistului de cultură fizică, drept direcție nouă de cercetare în științele educației, își are originea într-un șir de teorii fundamentale, recunoscute cu timpul drept universale existenței ființei umane:

- teoria activității umane, ale cărei categorii definatorii se regăsesc încă la filosofii antici, la Kant și Hegel, preconizează, că doar în procesul activității practice sunt elaborate obiectivele cunoașterii, se produce percepția și se dezvoltă gândirea umană, acumulându-se cunoștințe;

- principiul unității conștiinței și activității oferă deschideri directe din teoria educației fizice către operarea de structuri adecvate formării studenților a ritmului activității didactice;

- comunicarea, inclusiv comunicarea didactică și motrică, reprezintă filonul activității didactice a studenților de cultură fizică și sport;

- *Dominanta lui A.A. Uhtomski și teoria sistemelor funcționale* lui P.K. Anohin oferă reperele structurii comportamentului uman, sugerează soluții pentru integralizarea tuturor tipurilor de activitate didactică a specialistului de cultură fizică, iar psihofiziologia evidențiază rolul ritmului în orice tip de activitate umană, inclusiv în cea didactic-motrică, specifică specialistului de cultură fizică;

- urmare a preceptelor de mai sus, au fost stabilite componentele structurale de tip epistemic ale activității didactic-motrice ale specialistului de cultură fizică și sport: *cognitivă, de proiectare, de construire, organizațională, comunicativă*, particularizate în *activitatea motrică*.

2. PARADIGMA EDUCAȚIEI MUZICAL-RITMICE ÎN CADRUL FORMĂRII PROFESIONALE A SPECIALISTULUI DE CULTURĂ FIZICĂ

Orice activitate este proces. Iar procesele decurg într-un anumit ritm, într-o anumită organizare ritmică.

Ritmul organizează activitatea omului, o face mai rațională și mai productivă. La învățarea acțiunilor de muncă și sportive un rol important îl are procesul de formare a ritmului corect al acestora, deoarece el induce varianta optimă a realizării mișcării, reducând procesul de automatizare a acesteia, în rezultat economisindu-se forțele fizice și energia nervoasă a omului.

Pentru specialistul de cultură fizică categoria *ritmului* obține un statut special. Întreaga sa activitate este subordonată legilor ritmului. Și deoarece procesul pedagogic se realizează în conformitate cu legile dialecticii, ritmul poate fi atestat în procesele dialectice ale dezvoltării, în care didacticianul german L. Klinberg menționează caracteristici și trăsături caracteriale precum *dezvoltarea ca proces calitativ; dezvoltarea ca autoexprimare; contradicția unitatea și lupta contrariilor ca sursă și forță motrice a dezvoltării; dezvoltarea ca negare a negației; ireversibilitatea dezvoltării* [26] – care conduc la concluzia că legitățile *ritmului* sunt comparabile cu dialectica dezvoltării.

Pentru stabilirea *paradigmei educației ritmului* autoarea a cercetat caracteristicile cantitative și calitative ale ritmului: periodicitatea, ciclicitatea, repetitivitatea, caracterul spiralat, natura ondulatorie, schimbul polarității fenomenelor, mișcarea avansată, consecutivitatea, dezvoltarea, adaptarea (internă la externă), economicitatea.

Tezele și caracteristicile de mai sus admit, că legitățile ritmului se manifestă nemijlocit în orice activitate a omului. În plus, abordând desfășurarea activității în forma unei *spirale* conice, unirea acestora în zona craterului va produce două procese calitativ noi, unul reprezentând dezvoltarea, analiza etc. (Figura 1: a), iar al doilea – finisarea, sinteza ș.a.m.d. (Figura 1: b).

Fig. 1. Tipuri de spirală conic: *divergent* (a), *convergent* (b)

Contrariile lor se află în interacțiune strânsă, fapt care, prin înlocuire, creează un anume *impuls* (Figura 2) – o nouă *unitate ritmică* a procesului-ciclu, care predetermină legile dialectice *unitatea și lupta contrariilor și negarea negației*, presupunând stingerea impulsului într-un anume sistem drept transformare a sa într-o nouă calitate.

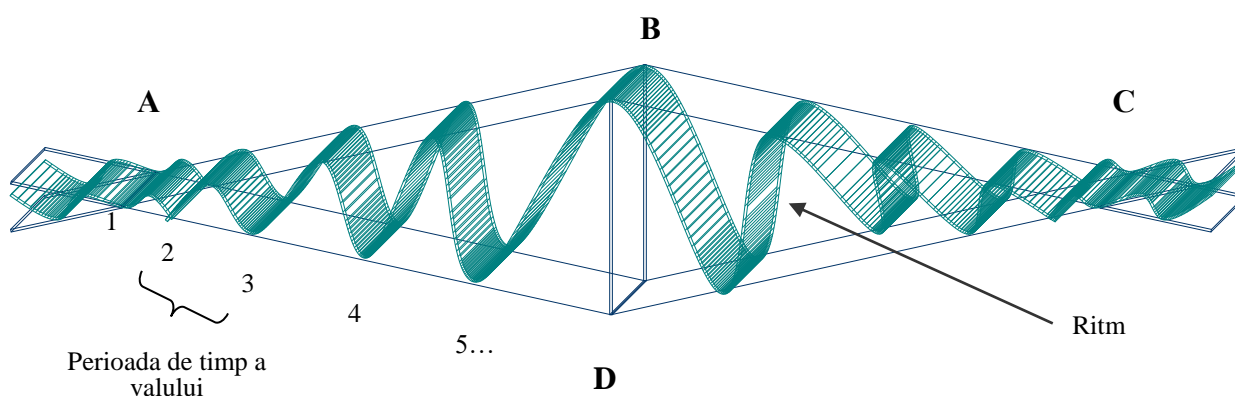

Fig. 2. Ritmoformația imanentă a impulsului (modificat de autor)

Impulsul conține implicit și noțiunea de *contrarii*, și de *trecere a schimbărilor cantitative în schimbări calitative* (stingerea impulsului însoțită de ondulații presupune trecerea lui într-o nouă calitate), și propoziția *negarea negației*.

Conținutul intern al *impulsului* reprezintă ritmul unui ciclu. Din perspectiva activității educative, aceasta presupune un anume *ritm* de realizare a acțiunilor profesorului, fiecare dintre care va avea un anume *ritm* al operațiilor educative de soluționarea unor situații educaționale.

Activitatea profesional-pedagogică, ca și oricare altă activitate, prezintă un proces, deoarece presupune o oarecare mișcare și dezvoltare în raporturile profesorului cu educabilii, ceea ce predetermină o ritmoconstrucție proprie.

Deoarece procesul activității profesional-pedagogice unitare se produce la etapele propedeutică, de realizare efectivă, de evaluare și corectare, care sunt reluate în toate manifestările activității didactice, putem afirma despre prezența caracterului ritmic al acestei activități. Constatăm aici întregul spectru de caracteristici ale ritmului: *periodicitatea, ciclicitatea, repetarea, spiralitatea*, caracterul ondulator etc., care au loc în procesul pedagogic (Figura 3).

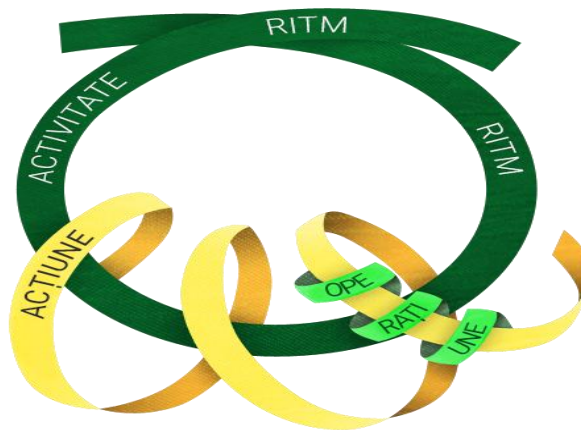

Fig. 3. Componentele ritmice structurale ale activității [9]

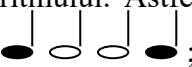
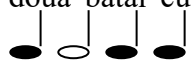
De pe aceste poziții teoretice se pune problema cultivării *abilităților ritmice* în activitatea pedagogică/didactică a profesorilor de educație fizică, antrenorilor sportivi și de fitness.

Psihologia muzicală [40, 49, 54] demonstrează, că *ritmul muzical* este mijlocul cel mai puternic de influență asupra psihicului uman. Având în vedere specificul pregătirii cadrelor didactice școlare de educație fizică, a antrenorilor sportivi și de fitness, ritmul muzical este orientat la cultivarea la aceștia a *simțului ritmului*, în baza căruia se formează capacitățile de coordonare.

Educația muzical-ritmică este întemeiată pe procese psihofiziologice, care, la rândul lor, sunt construite pe manifestările reflectorii ale pulsului și respirației, care sunt în relații strânse cu un tempoul muzical moderat, unitatea ritmică de bază a căruia este măsura de $1/4$ (●), reprezentând un etalon specific, pentru care poate fi acceptată mărimea medie optimă a duratei interpretării unei mișcări/unui act [52]. De exemplu, cu $1/4$ poate fi marcat un pas de mers/de marș (●); cu $2/4$ de note este stabilit pasul alăturat (● ●). Durata unei pătrimi poate fi reprezentată cu două optimi de notă (● = ● + ●), mai mici ca durată de două ori. Drept urmare, poate fi prezentat desenul ritmic al oricărei mișcări sau exercițiu sau compoziție dinamică integrală.

Pasul alergător, de exemplu, care este definitiv pentru mai multe elemente de dans, are următorul desen ritmic: ● ● ●. Fiind cunoscută structura ritmică a acestui pas, poate fi formată abilitatea de executare a lui pentru o învățare ulterioară a unor elemente de dans aferente de genuri și stiluri diferite.

În sport acest fenomen poate fi examinat pe exemplul stilurilor de înot, care se deosebesc prin durata unor faze, fapt care le atribuie un ritm de mișcare specific fiecărui stil de înot, care poate fi

prezentat în forma desenului ritmului. Astfel, desenul ritmului unui ciclu krol de două bătăi cu picioare poate fi prezentat așa: ; iar krolul de șase bătăi cu picioare așa: [23]. În această bază se elaborează sarcini specializate.

Se propune astfel elaborarea desenelor ritmice ale acțiunilor motrice în orice gen de sport, fapt care va intensifica procesul de formare a tehnicii de executare a acțiunilor competitive.

Studiul teoretic-experimental al educației muzical-ritmice a studenților universităților de cultură fizică a demonstrat, că:

- procesul de formare a ritmului activității profesional-pedagogice este redat de noțiunea de *impuls*, conținutul intern al căreia este determinat de legile dialecticii, în consecință însuși procesul respectiv este construit pe contradicții, fapt care favorizează obținerea unor rezultate performante, deci este exprimat de cunoscutul postulat: *contradicțiile sunt sursa dezvoltării*;

- educația muzical-ritmică se întemeiază pe un sistem de idei, concepte, principii, teorii, paradigme etc., care descind din natura ritmului, expresia modernă a căreia este oferită de É. Jaques-Dalcroze, fondatorul al *Institutului de Muzică și Ritm din Hellerau* (Dresda, Germania, 1911);

- reconsiderate din perspectiva cercetării noastre, acestea s-au constituit într-o *paradigmă a educației muzical-ritmice* a studenților din universitățile de cultură fizică, care include:

- caracteristica filosofică a ritmului (esența ondulatorie a naturii, societății, cunoașterii și activității umane – ludice, de învățare și de muncă), fapt care le atribuie cognoscibilitate și previzibilitate;

- caracteristica fizică a ritmului: *ciclicitate și universalitate*;

- caracteristica fiziologică a ritmului (autoorganizarea undelor cerebrale; principiile dominantei; coproducerea impulsurilor SNC; autoreglarea proceselor și subsistemelor ritmice; stereotipul dinamic, periodicitatea, manifestată în bioritmuri, trifazalitate și spiralitate ș.a.);

- caracteristica psihologică a ritmului (calitatea de subiect re-creator/creator al receptorului de muzică, terapie muzicală ș.a.);

- caracteristica muzicală a ritmului (percepție și imaginație);

- caracteristica pedagogică a ritmului (formarea simțului ritmului – caracteristică definitorie comportamentului uman).

3. RITMUL ACTIVITĂȚII MOTRICE ÎN SISTEMUL PREGĂTIRII PROFESIONAL-PEDAGOGICE A SPECIALISTULUI DE CULTURĂ FIZICĂ

Adresându-ne la programele de învățământ, prin care se realizează standardele naționale ale învățământului profesional superior conform proiectului european „TUNING” [58], constatăm, că

evidența componentelor reprezentând finalitățile învățământului se presupune a fi realizată în sferile cognitivă, afectivă și psihomotrică.

A treia sferă este reprezentată de deprinderile practice/fizice, care presupun coordonarea activității de gândire și cele musculare. În domeniul culturii fizice acestea obțin o importanță specială și prezența implicită a abilităților/competențelor psihomotrice.

Pornind de la elaborările în domeniu [8, 11, 23, 48, 50], am marcat următoarele clase de competențe psihomotrice: *abilități motrice speciale, percepții speciale, reacții, abilități motrice de coordonare*.

Această clasificare a creat o deschidere teoretică pentru desfășurarea unei serii de experimente pedagogice, scopul cărora a fost elaborarea metodologiei pregătirii psihomotrice a specialiștilor de cultură fizică, întemeiată pe cultivarea prioritară a *simțului ritmului*.

Rezultatele proiectărilor pedagogice și a modelărilor ulterioare a structurilor ritmice adecvate sarcinilor motrice din cadrul cursurilor de profil contribuie transferului transdisciplinar a abilității motrice, unde *factorul ritmului* este definitiv pregătirii motrice a specialistului de cultură fizică [8, 48, 52].

Analiza rezultatelor sondajului sociologic al cadrelor didactice și studenților a arătat o subevaluare a ratingului simțului ritmului (locul 5 din 7) pentru cultivarea abilităților psihomotrice, care includ și noțiunea de coordonare (Tabelul 1).

Tabelul 1
Distribuirea opțiunilor pentru capacitățile de personalitate ale studenților

CAPACITĂȚI		Studenții anilor I-II (163 respondenți)		Studenții anilor III-IV (158 respondenți)		Total	
		Nr.	locul	Nr.	locul	Nr.	locul
Memoria	<i>vizuală</i>	147	1	152	1-2	299	1
	<i>motrică</i>	138	2-3	150	3-4-5	288	3
	<i>auditivă</i>	129	5	138	6	267	6
Simțul	<i>ritmului</i>	126	6	150	3-4-5	276	5
	<i>tempoului</i>	134	4	150	3-4-5	284	4
Coordonarea		138	2-3	152	1-2	290	2

Datele sunt confirmate și de rezultatele analizei nivelului de pregătire psihomotrică a studenților an. I, la care CV (coeficientul variabilității) variază între 15,75%-25,5%, ceea ce predetermină imperfecțiunea metodicii tradiționale de pregătire profesional-motrice a studenților în cadrul cursurilor speciale de profil.

Corelarea cursurilor speciale și a parametrilor capacităților psihomotrice (Tabelul 2) a permis stabilirea conținutului programei interdisciplinare de formare a ritmului profesional al activității motrice în aspectul însușirii unor substructuri similare de coordonare (Figura 4).

Tabelul 2

Corelarea valorilor cursurilor speciale și a parametrilor capacităților profesionale ale studenților an. I (testarea inițială: n = 49)

PARAMETRII	<i>Gimnastica</i>		<i>Aletica ușoară</i>		<i>Handbal</i>		<i>Volei</i>		<i>Educația ritmică-muzicală</i>	
	r	ρ	r	ρ	r	ρ	r	ρ	r	ρ
<i>Memoria vizuală</i>	0,66	<0,01	0,60	<0,01	0,63	<0,01	0,64	<0,01	0,52	<0,01
<i>Memoria auditivă</i>	0,50	<0,01	0,48	<0,01	0,61	<0,01	0,66	<0,01	0,60	<0,01
<i>Memoria motrică</i>	0,70	<0,01	0,59	<0,01	0,72	<0,01	0,71	<0,01	0,69	<0,01
<i>Coordonarea motrică</i>	0,76	<0,01	0,63	<0,01	0,71	<0,01	0,79	<0,01	0,75	<0,01
<i>Simțul ritmului</i>	0,59	<0,01	0,62	<0,01	0,52	<0,01	0,68	<0,01	0,52	<0,01

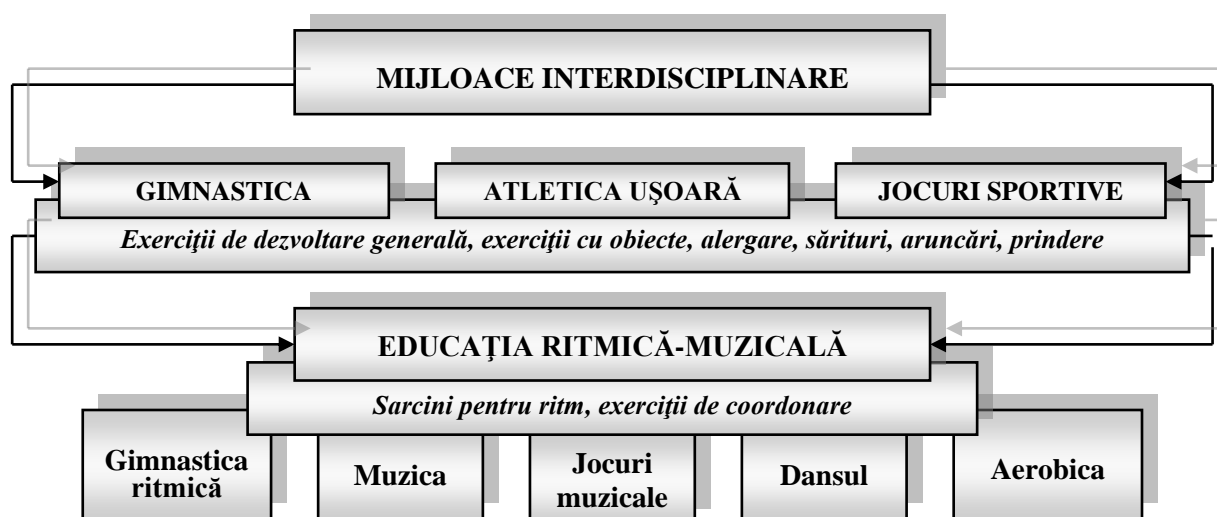

Fig. 4. Caracterul interdisciplinar al procesului formării activității didactic-motrice [48]

Rezultatele studiului praxiologic a demonstrat eficiența programei elaborate la nivelul veridicității datelor inițiale și finale $\rho < 0,001$ (Tabelul 3), fapt care a influențat însușirea ulterioară a materiilor disciplinelor practice de către studenții grupelor experiment și martor, confirmată de punctajul mediu crescut la anul III de studii (8,82 și 8,25; $\rho < 0,01$: Figura 5).

Tabelul 3

Indicii parametrilor activității motrice a studenților an.I grupelor M (n = 42) și E (n = 49)

Parametrii (puncte)		Grupul	$\bar{X}_i \pm m$	δ	t_i	ρ_i	$\bar{X}_f \pm m$	δ	t_f	ρ_f
Memoria	vizuală	M	9,4±0,32	2,06	1,31	> 0,05	11,5±0,25	1,60	5,33	< 0,001
		E	9,9±0,23	1,56			13,1±0,16	1,11		
	auditivă	M	14,7±0,43	2,75	0,18	> 0,05	15,4±0,4	2,52	4,4	< 0,001
		E	14,8±0,38	2,67			17,6±0,32	2,23		
	motrică	M	5,8±0,14	0,94	1,36	> 0,05	6,4±0,11	0,69	9,16	< 0,001
		E	5,5±0,16	1,11			7,5±0,06	0,45		
Coordonarea motrică		M	13,4±0,46	2,98	0,32	> 0,05	13,6±0,39	2,52	8,0	< 0,001
		E	13,2±0,46	3,34			17,6±0,32	2,23		
Simțul ritmului		M	7,07±0,18	1,14	1,5	> 0,05	7,6±0,18	1,14	7,27	< 0,001
		E	7,4±0,16	1,11			9,2±0,13	0,89		

$n = 91 (f = 89)$ cu $p < 0,05$, $t = 1,987$; $p < 0,01$, $t = 2,632$; $p < 0,001$, $t = 3,400$

Legendă: M – grupul martor; E – grupul experiment; i – testarea inițială; f – testarea finală

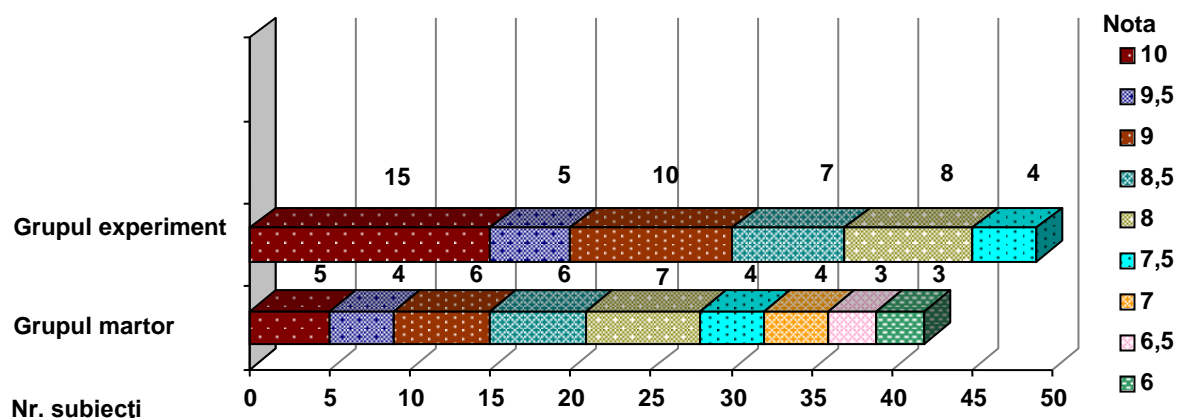

Fig. 5. Dinamica notelor obținute pentru proiectarea și modelarea combinațiilor de coordonare complexă

În același timp, rezultatele sondajului sociologic al antrenorilor și profesorilor de discipline de profil a arătat că problema ritmului, drept categorie definitorie de structurare, nu este atât de actuală pentru ei (Figura 6).

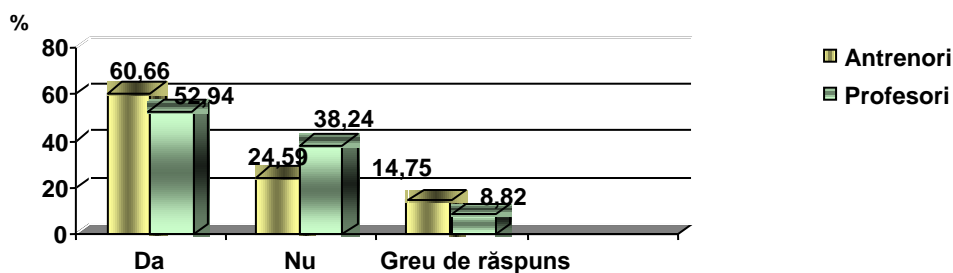

Fig. 6. Analiza structurii acțiunii motrice în procesul didactic-de antrenament cu studenții sportivi [8]

De organizarea structurală a activității motrice sunt preocupați 56,8% respondenți.

Studiul teoretic, rezultatele studiului sociologic și analiza corelată a organizării psihomotrice a acțiunii motrice și pregătirii fizico-tehnice a judocanilor au reprezentat premisele elaborărilor metodologice pentru formarea orientată etapizat a structurii ritmice a acțiunilor motrice în luptă conform *algoritmului* elaborat (Figura 7).

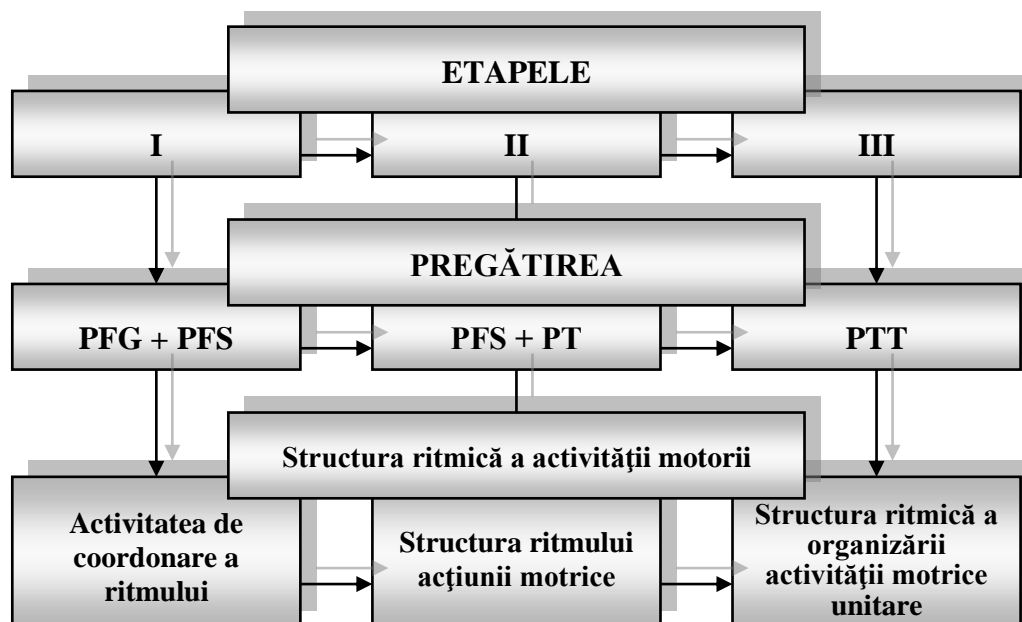

Fig. 7. Algoritmul formării acțiunii motrice a judocanilor

Legendă: *PFG* – pregătirea fizică generală; *PFS* – pregătirea fizică specială; *PT* – pregătirea tehnică; *PTT* – pregătirea tehnico-tactică

Rezultatele experimentului pedagogic au demonstrat eficiența metodicii elaborate de pregătire a studenților judocani (Tabelul 4).

Toți indicii grupului experiment, cu excepția simțului timpului ($t = 1,76$), au probat veridicitatea diferențelor între datele inițiale și finale dacă $p < 0,05-0,001$, fapt care nu se observă și în grupul martor, unde doar 18,19% din indici au fost veridici ($p < 0,05$). Faptul este confirmat și de analiza comparată a rezultatelor ambelor grupe, care denotă un nivel avansat de pregătire a studenților din grupul experiment la toți parametrii, cu excepția simțului timpului ($t = 1,61$), care este mai mare decât cel din grupul martor ($p < 0,05$).

Momentul integrator al experimentelor realizate este faptul că în ambele cazuri metodologia experimentului s-a sprijinit pe mijloacele educației muzicale și ritmice, obiectivele cărora constau în educarea prioritară a *simțului ritmului* și formarea unei *coordonări complexe*. Toate obiectivele cursului *Educația muzicală-ritmică* sunt orientate la proiectarea și modelarea structurilor de coordonare-ritmice ale acțiunilor motrice, adaptate cadrului problematic al experimentelor și specificului disciplinelor sportive: *Gimnastica, Atletica ușoară, Volei, Handbal, Judo*.

Tabelul 4

Dinamica dezvoltării percepțiilor speciale/simțului de perfecționare a pregătirii tehnice a studenților judocani în grupele M și E

Nr. crt.	Parametrii	$\bar{X} \pm m$		t	ρ	$\bar{X} \pm m$		t	ρ
		Grupul martor				Grupul experiment			
		Inițiale	Finale			Inițiale	Finale		
Percepții specializate/simțuri									
1.	Simțul ritmului (pct)	5,55 ± 0,16	5,67 ± 0,15	0,81	> 0,05	5,60±0,15	6,07±0,12	3,61	< 0,01
2.	Simțul tempoului (pct)	6,50 ± 0,45	6,74 ± 0,44	2,02	> 0,05	6,70±0,45	8,60 ± 0,42	3,19	< 0,01
3.	Simțul timpului (s)	0,75 ± 0,20	0,67 ± 0,13	0,45	> 0,05	0,73±0,20	0,43 ± 0,078	1,76	> 0,05
4.	Simțul echilibrului (s)	4,17 ± 0,19	4,60 ± 0,18	2,61	< 0,05	3,90±0,19	5,40±0,16	3,33	< 0,01
5.	Simțul spațiului (nr.de rep.)	5,60 ± 0,32	6,26 ± 0,31	2,20	< 0,05	5,80±0,30	7,13±0,28	4,92	< 0,001
Pregătirea tehnică									
6.	Test specializat (nr.de rep.)	3,40 ± 0,18	3,47 ± 0,18	0,37	> 0,05	3,46 ± 0,18	4,0 ± 0,17	4,15	< 0,001
7.	Test tehnic special (nr.de rep.)	32,20 ± 1,06	32,73 ± 1,04	0,53	> 0,05	32,06 ± 1,05	35,73 ± 1,0	3,57	< 0,01
8.	SPURT (s)	51,59 ± 1,72	48,17 ± 1,66	2,15	< 0,05	50,85 ± 1,68	43,47 ± 1,54	4,82	< 0,001

Notă: $n_1 = 15$, ($f_1 = 14$), $n_2 = 15$, ($f_2 = 14$); dacă $\rho < 0,05$, $t = 2,145$; $\rho < 0,01$, $t = 2,977$; $\rho < 0,001$, $t = 4,073$

Astfel, fenomenul ritmului în activitatea motrică a profesorului de educație fizică/antrenorului este cuprins de următoarele concepte și concluzii cu privire la datele experimentului:

- cultivarea simțului ritmului este caracteristică definitorie a formării ritmului activității didactice pentru realizarea lecției de educație fizice și condiție esențială de integralizare a tuturor tipurilor de activitate didactică a acestora, care se realizează preponderent prin activitatea verbal-motrică;

- conținutul procesului de formare a ritmului didactic studenților universității de cultură fizică include: *principiile* (științificitatea, sistemicitatea, continuitatea, legătura teoriei cu practica, conștiinciozitatea și sinestatornicia în învățare, intuitivitatea, accesibilitatea etc.), *teleologia* și *metodologia* specifice cultivării studenților universității de cultură fizică a simțului ritmului care sunt și componente ale programei cursului specializat elaborat de autoare și care conduc, așa cum o demonstrează datele experimentului, la formarea-dezvoltarea unei formațiuni de personalitate specifice – *competenței ritmului*.

4. FENOMENUL RITMULUI ACTIVITĂȚII DIDACTICE ÎN PROCESUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT DE CULTURĂ FIZICĂ

Experimentul de formare a verificat următoarea *ipoteză de cercetare*: Formarea activității profesional-pedagogice a specialistului de cultură fizică va fi eficientă dacă:

- procesul formării ritmului al activității profesional-pedagogice va fi întemeiat pe un set de legi ale învățării: formarea cu un scop anumit a ritmului de activitatea profesional-pedagogică; unitatea procesului instructiv-educativ ca un complex de formare a cunoștințelor generale și speciale, a abilităților de personalitate și didactic-pedagogice, a competențelor de comunicare și motrice;

- categoria *ritm* va fi aplicată la toate cursurile universității de cultură fizică;

- educarea ritmului activității pedagogice la studenți va predetermina formarea competențelor profesional-pedagogice și comunicativ-motrice ale acestora;

- caracterul ritmic al activității pedagogice va antrena structurarea componentelor sale liniare și funcționale aflate în interrelații stabile.

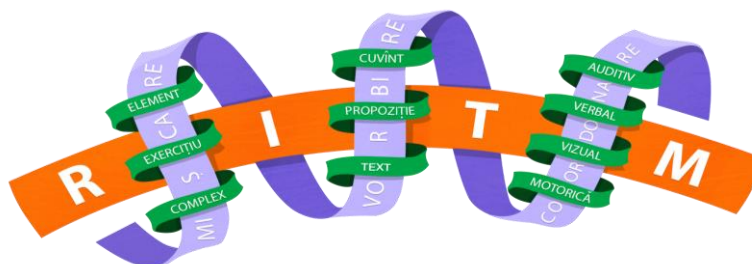
Disciplina școlară *Educație fizică* reprezintă o interacțiune didactică profesor-elev, realizată prin intermediul limbajului profesional, care este mijloc de comunicare didactică, având rolul și fiind condiția obligatorie și a activității profesional-pedagogice.

De regulă, comunicarea didactică a profesorului de educație fizică este rezultat al simbiozei activității verbale-kinetice, reprezentând unul din aspectele coordonării integralizate, activizând simultan organele auzului, vederii, articulațiilor și ale aparatului de gândire, care, la rândul său, trebuie să cumuleze simultan și prezentarea informației, și să realizeze o contorizare internă, ca să nu piardă ritmul și timpul mișcărilor, precum și să îndeplinească numărul stabilit de exerciții fizice (Figura 8).

Fig. 8. Componentele de bază structurale ale activității didactice de coordonare complexă [15]

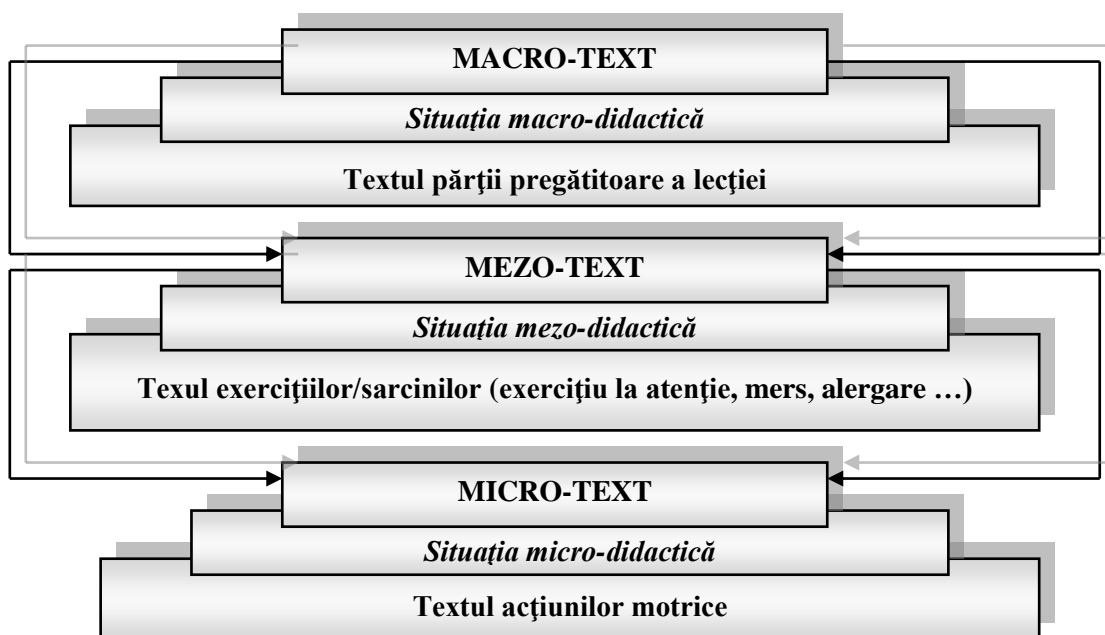
Ritmul, în sensul cel mai larg, este structura de rezistență a întregului proces de comunicare și este exprimat de comensurabilitatea părților, arhitectonică și textul sonor (Figura 9).

Fif. 9. Modelul conceptual al ritmostructurilor de activitate a profesorului de cultură fizică (după O.Aftimiciuc [9])

În acest aspect, particularitatea ritmului de comunicare didactică este exprimată de aplicarea strictă a structurii ritmice a activității motrice propriu-zise asupra activității verbal-motrice (generatoare de text), vizual-motrice și auditiv-motrice.

În acest context, activitatea didactică integrală a sistemului *Lecție* urmează a fi subordonată, pe de o parte, ritmului integral al activității motrice generale, reprezentând macrocompoziția, și, pe de alta, ritmului integral adecvat situației de comunicare pedagogică *macrotext*. Astfel, componentele structurale ale activității motrice integrale (acțiuni și operații), corelând pe principiile didactice, sunt asigurate de un context ritmic de comunicare adecvat în baza și în cadrul factorului productiv integral *componenta structurii ritmice* a comunicării didactice (Figura 10).

Fif. 10. Organizarea structurală a textului didactic profesorului de educație fizică

Analiza rezultatelor anchetării studenților și profesorilor catedrelor de profil practic ale instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova (400 respondenți) și din România (350 respondenți), precum și a profesorilor școlari de educație fizică din cele două țări arată că formarea cunoștințelor și abilităților de activitate didactică a acestora se realizează în procesul nemijlocit al activității pedagogice, în special, după absolvirea facultății (Figura 11).

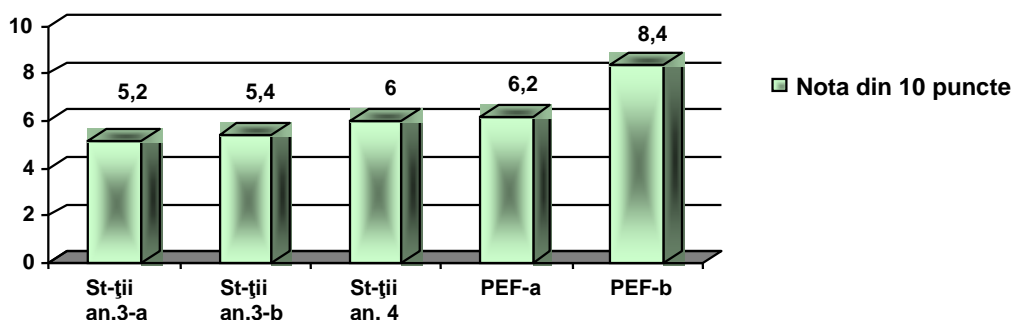

Fig. 11. Nivelul de formare a abilităților de activitate didactică conform autoevaluării diverselor categorii de respondenți [11]

În scopul optimizării procesului de pregătire a cadrelor didactice de cultură fizică au fost elaborate *Proiecte-model* ale componenței structurale *ritmul de comunicare macrotextuală în situația didactică „Partea pregătitoare a lecției-stereotip”* (Tabelul 5) și *activitatea didactică integrală a lecției de educație fizică în sistemul pedagogic ”Situația macrodidactică a Părții pregătitoare a lecției”* (Tabelul 6), care au condus la determinarea conținutului și metodologiei programelor experimentale, care prevăd aplicarea mijloacelor muzicale și a educației ritmice în formarea la studenți a competenței ritmului limbajului didactic și a competenței de activitate pedagogică/didactică de coordonare complexă.

În baza primului proiect au fost stabiliți indicii structurii ritmice a comunicării didactice în procesul realizării de către studenții practicanți și profesorii de educație fizică a Părții pregătitoare a lecției-stereotip la gimnastică cu elevii din clasele gimnaziale (Tabelul 7).

1. Nivel reproductiv – *studenți practicanți din grupul martor* – abilitatea de organizare structural-ritmică a elaborării de texte în situații mezo didactice cu modul tradițional de soluționare a sarcinii de comunicare.

2. Nivel reproductiv-creativ – *profesori de cultură fizică* – abilitatea de a reproduce și a optimiza organizarea structural-ritmică a situației macro-didactice a Părții pregătitoare a lecției în dependență de sarcinile de comunicare stabilite și soluționarea stereotip a lor.

3. Nivel creativ-convențional – *studenții grupului experiment* – nivelul abilității-stereotip, care permite realizarea organizării structural-ritmice a proiectării de texte și modelării sarcinilor de comunicare în baza abilităților și cunoștințelor pedagogice al componenței structurale a ritmului de comunicare a situației didactice a Părții pregătitoare a lecției.

Tabelul 5

Proiectul-model al componenței structurale a ritmului comunicării macrotextuale în situația didactică a *Părții pregătitoare a lecției-stereotip* [12]

Situații mezo didactice	Tipuri de micro-texte	Cantitatea de		Tipuri de ritm	Tempou		Timp (sec)	Muzica	
		micro-texte	unități ritmice ale micro-textului		tip	băt/min		Măsura muzicală	Nr. traduceri perioade
1. Aranjarea, raport	Organizațional	4	16	Variabil	Moderat	80	12	2/4; 4/4	2; 1
2. Anunțarea obiectivelor lecției	Independent	4	16	Complex	Moderat	80	12	2/4; 3/4; 4/4	2; 4; 1
3. Exerciții la dezvoltarea atenției	Organizațional	8	32	Monoton (echilibrat)	Moderat	80	24	2/4; 4/4	4; 2
4. Mers (varietăți)	Didactic	16	64	Monoton	Lent	60	64	4/4	8
5. Alergare (varietăți)	Didactic	32	128	Monoton-variabil	Moderat	75	98	2/4; 4/4	32; 16
6. Mers (de restabilirea funcțională)	Independent	4	16	Monoton	Lent	60	16	4/4	2
7. Regruparea	Organizațional	4	16	Monoton	Lent	60	16	4/4	2
8. Exer. de dezvoltare generală (complex)	Didactic	64	256	Monoton	Moderat	80	200	2/4; 3/4; 4/4	32; 64; 16
9. Regruparea	Organizațional	4	16	Monoton	Lent	60	16	4/4	2
Total:		140	560				458		

Tabelul 6

Proiect-model al componenței structurale a activității didactice integrale a PEF în sistemul pedagogic *Situația macrodidactică a Părții pregătitoare a lecției*

Situații mezo didactice	Numărul		Tipurile de microtexte			Niveluri de coordonare		Niveluri ale activității			Tempou	Timp
	Microtexte	Unitățile structurale ale microtextelor	Organizaționale	Didactice	Independente	Auditiv-verbal-vizual-motric	Auditiv-verbal-vizual	Reproductiv	Adaptiv	De modelare locală		
1.	32	64	12	12	8	8	24	8	16	8	60	64
2.	32	64	12	12	8	8	24	8	16	8	60	64
3.	32	128	12	12	8	8	24	8	16	8	60	128
4.	32	128	12	12	8	8	24	8	16	8	60	128
5.	32	128	12	12	8	8	24	8	16	8	60	128
6.	32	128	12	12	8	8	24	8	16	8	60	128
7.	32	128	12	12	8	8	24	8	16	8	60	128
8.	32	64	12	12	8	8	24	8	16	8	60	64
9.	6	64	6	4	6	4	4	8	8	4	60	64
Total:	272	896	102	100	70	68	204	68	136	68	60	896
Total:	100%		37,5%	36,8%	25,7%	25,0%	25,0%	75,0%	50%	25,0%	Moderat	14'55"

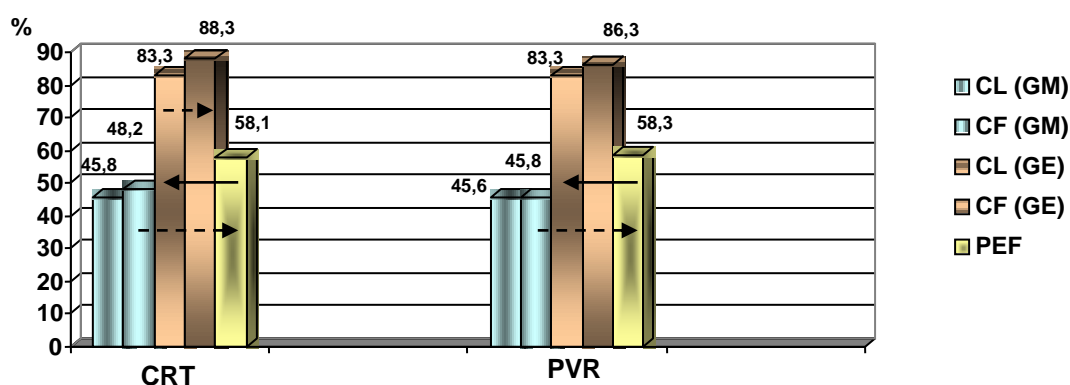
Tabelul 7

Indicii structurii ritmice a comunicării didactice în procesul realizării Părții pregătitoare a lecției-stereotip la gimnastică cu elevii claselor gimnaziale

Grupele	Timp	Coordonarea						Mijloacele de expresie							Lacune în comunicare		
		Total microtextelor	Din ele sunt adecvate mezostructurii	Verbal-motrică	Verbal-vizuală	Auditiv-verbal-motrică	Pauzele nemotivate	Ritm			Tempou	Schimbările intonației	Schimbările dinamicii	Pauzele motivate	Gesturi	Repetările cuvintelor și enumerărilor	Greșelile terminologice
								Monoton	Monoton-variabil	Complex							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	<i>min (s)</i>	$\frac{urm}{un/min}$	<i>urm</i>	%	%	<i>urm</i>	%	%	%	%	<i>tip</i>	$\frac{un}{min}$	$\frac{un}{min}$	%	$\frac{un}{min}$	$\frac{\%din}{\Sigma urm}$	$\frac{un}{min}$
<i>M</i>	9,46 (586)	$\frac{704}{72,2}$	88	23,3	76,7	12	22,2	41,1	36,7	22,2	1 lent 4 mod 3 accel 1 rapid	4,9	4,3	2,7	2,6	29,5	2,5
<i>E</i>	8,04 (484)	$\frac{568}{70,5}$	8	11,1	88,9	40	2,5	64,4	21,1	14,4	4 lent 5 mod	5,7	4,6	2,7	2,9	11,3	0,6
<i>PEF</i>	9,20 (560)	$\frac{664}{71,4}$	56	24,4	75,6	32	22,0	29,9	47,8	23,3	1 lent 4 mod 3 accel 1 rapid	3,3	3,0	3,9	2,8	20,0	1,3

Legendă: *min* – minute; *s* – secunde; *un* – unități; *urm* – unități ritmice microtextului; *M* – grupul martor; *E* – grupul experiment; *PEF* – profesori de educație fizică

În rezultat au fost stabilite nivelurile de formare a structurii ritmice a organizării comunicării didactice (Figura 12).

Legenda: *CL* – condiții de laborator; *CF* – condiții firești; *CRT* – consumul rezonabil de timp; *PVR* – producția de vorbire rezonabilă; ---▶ – $p < 0,05$; —▶ – $p < 0,01$.

Fig. 12. Indicii nivelului eficienței comunicării didactice a studenților din GM, GE și a PFE în procesul realizării Părții pregătitoare a lecției-stereotip la gimnastică cu elevii claselor gimnaziale [14]

În baza celui de al doilea proiect au fost stabiliți indicii integrativi ai activității didactice, obținuți în procesul realizării Părții pregătitoare a lecției-stereotip de către profesorii de educație fizică, studenții practicanți și studenții an. I GM și GE (Tabelul 8).

Drept rezultat au fost stabilite nivelurile de formare a activității didactice integrative.

Tabelul 8

Indicii comparativi ai activității didactice, înregistrați în timpul realizării Părții pregătitoare a lecției-stereotip a PEF de către studenții practicanți și studenții GM și GE

Substructuri coordonatoare	Nr. de:		Cv %	Tipuri de microtexte			Niveluri de coordonare		Niveluri ale activității			Lacune de coordonare			Timp general	
	Microtexte	Unitățile structurale ale microtextelor		Organizaționale	Didactice	Neutre	Auditiv-verbal-vizual-motric	Auditiv-verbal-vizuale	Reproductive	Adaptive	Modelate local	Auditiv-vizual-motric	Pauze nemotivate	Total		
	Unități			Coraport micro-texte (%)										Coraport timp general (%)		
Parametri	1	2	-	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Proiect-model	272	896	-	37,5	36,8	25,7	26,0	75,0	25,0	50,0	25,0	-	-	-	-	896
PEF	221	735	2,7	32,6	39,0	29,4	23,1	76,9	34,4	50,7	14,9	(8) 3,8	3,8	7,2	11,0	834
Studenți practicanți	187	585	2,8	38,5	40,1	21,4	68,4	31,6	45,0	40,6	13,4	(24) 13,0	13,0	6,4	19,4	736
GE	269	880	1,9	37,2	37,2	25,6	25,3	74,7	25,3	50,6	24,1	-	-	1,1	1,1	890
GM	138	396	6,9	41,3	37,7	21,0	76,8	23,2	67,4	30,4	2,2	(48) 26,8	26,8	17,6	44,8	717

1. *Nivelul reproductiv* – studenți din grupul martor – abilitatea de a demonstra după model executarea unui complex de exerciții și combinări.

2. *Nivelul productiv* – studenți practicanți – capacitatea de adapta informația la o sarcină concretă.

3. *Nivelul local de modelare sistemică* – studenți ai grupului experiment și cadre didactice – capacitatea de a-și apropria strategii de predare, cunoștințe și abilități-competențe de activitate integrativă ca rezultat al unei coordonări complexe a sub-sistemelor constitutive ei.

Se stabilește astfel, că fenomenul ritmului activității didactice este cuprins de următoarele concepte și concluzii cu privire la datele experimentului:

- comunicarea didactică, deși este factorul principal al activității didactic-educative a profesorului, în documentele normative și în piesele curriculare, în special în programele analitice ale cursurilor de pregătire a specialiștilor de cultură fizică, cu excepția unor generalități, nu este prezentată;

- pregătirea studenților pentru activitatea didactică se limitează la valorificarea parțială a potențialului unor cursuri, fără să realizeze un sistem didactic, în unitatea teoriei și practicii pedagogice;

- nu sunt suficient de bine elaborate chestiunile cu privire la comunicarea didactică la LEF;

- nu sunt elaborate criteriile științifice de evaluare a activității didactice la LEF și a caracteristicilor sale profesionale;

- în programele analitice ale cursurilor de filosofie și psihologie categoria *activitate* este prezentată insuficient, fapt care diminuează semnificativ:

- valoarea competențelor cognitive ale studenților;

- valoarea competenței de comunicare didactică, în special, originile epistemice ale activității în cadrul procesului didactic;

- identificarea factorilor procesuali ai activității pe linia comunicare-învățare-mentorat;

- nerespectarea legităților ritmului activității didactice în practica educațională provoacă blocaje, în special cadrelor didactice începătoare, în selectarea-structurarea corectă a materiilor și a metodologiei de comunicare didactică la LEF; conform datelor experimentului de constatare, formarea competenței ritmului activității didactice la cadrele de cultură fizică se realizează nemijlocit în activitatea didactică imediat după absolvirea facultății, iar valoarea competențelor de cunoaștere (gnostice/cognitive) a CDCF este determinată de rezultatele activității practice și nu de pregătirea teoretică sistemică;

- activitatea didactică a CDCF este marcată pozitiv de factorul interalizator – simbioza activității comunicative și a celei motrice, care, la rândul său, este factor de coordonare complexă a proceselor auditiv-verbal-vizual-motrice;

- experimentul de formare a demonstrat că aplicarea modelelor conceptuale de formare structural-sistemică a ritmului activității didactice conduce la finalități precum:

- optimizarea propedeuticii LEF;

- reducerea timpului consumat în verbalism didactic;

- sporirea calității și nivelului structurii verbal-didactice a comunicării profesionale a studenților în cadrul activităților didactice cu caracter microtextual;

- reducerea numărului de lacune și inadvertențe în comunicarea didactică a studenților: a clișeelelor, erorilor terminologice ș.a.

- creșterea numărului de niveluri de coordonare superioară a proceselor auditiv-verbal-vizual-motrice ale CDCF în comparație cu nivelurile medii, și absența nivelurilor scăzute ale acestora;

- în cadrul cursurilor speciale, concepute și realizate de autoare – *Metodologia formării ritmului comunicării didactice la studenții FCF și Pregătirea studenților FEFS pentru activitatea didactică în cadrul disciplinei "Educația muzical-ritmică"*, formarea competenței ritmului activității didactice integrale și a componentelor sale operaționale (verbale, motrice) la studenți este combinată cu cultivarea simțului ritmului studenților.

5. FUNDAMENTAREA LEGITĂȚILOR DE FORMARE A RITMULUI ACTIVITĂȚII PROFESIONALE-PEDAGOGICE A SPECIALISTULUI DE CULTURĂ FIZICĂ

Construirea procesului didactic strict orientat la structura ritmică – în experimente desfășurate, au permis stabilirea unor legități generale și particulare de formare a competenței profesionale a ritmului activității pedagogice.

Legitățile generale ale problemei investigate corelează cu legitățile organizării procesului didactic. Legitățile formării competenței ritmului activității didactice de aceea sunt condiționate de abordări *ale integrării interdisciplinare, competenței, sistemică de activitate, structurală de activitate și personalistă de activitate.*

Fiecare legitate condiționează o variantă/un mod optim de pregătire profesională.

Legitatea integrării interdisciplinare este determinată de rolul crescând al cunoașterii umane în domenii adiacente și de abilitatea de a aplica rezultatele ei la soluționarea obiectivelor profesionale, fapt care favorizează atât creșterea eficienței procesului instructiv-educativ, cât și intensificarea termenilor instruirii profesionale [42]. Tema ritmului trebuie să fie prezentă în toate blocurile disciplinelor de studii: medico-biologice, psihologice, pedagogice, social-umane și sportive (Figura 13).

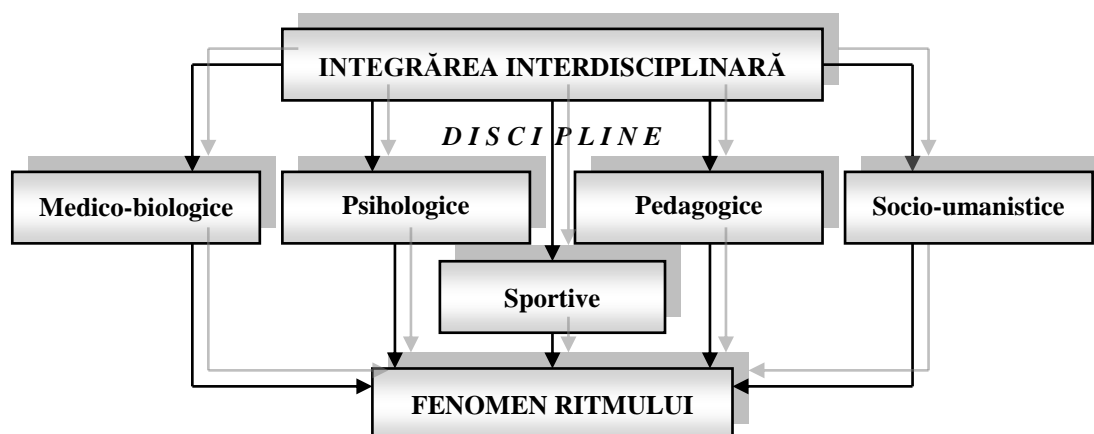

Fig. 13. Aspectul ritmic al conexiunilor interdisciplinare

Elaborarea concertată a cursurilor universitare în baza ritmului activității fiziologice, mecanice, fizice și comunicative asigură conținuturi sistemice de formare profesională, analiza lor totală, precum și realizarea tuturor interconexiunilor lor.

Abordarea de competență din perspectiva competențelor profesionale presupune pregătirea specialistului de cultură fizică în planul formării ritmului activității profesional-pedagogice, orientată la cultivarea la studenți a unui șir de competențe, care, în totalitatea lor, vor forma o *competență profesională unitară* [43], care să sintetizeze competențe generale și speciale, interconexate și reciproc condiționate (Figura 14).

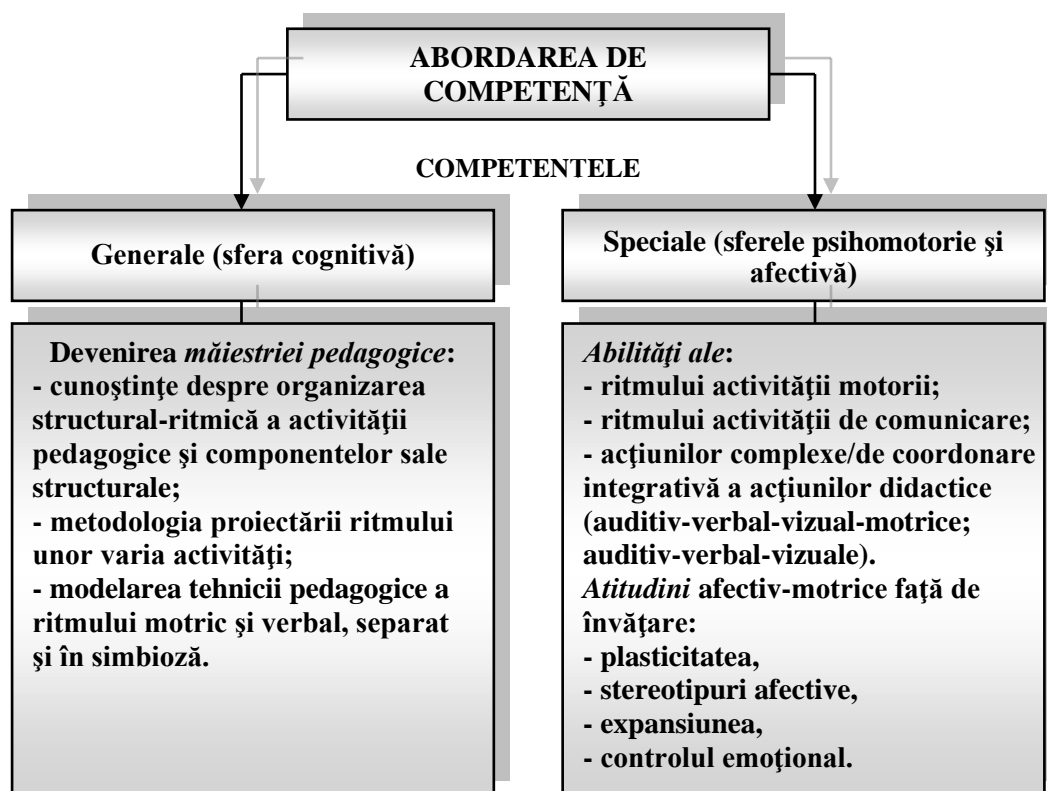

Fig. 14. Conținutul abordării de competență

Orientarea generală a competenței se determină, în primul rând, prin formarea cunoștințelor despre legitățile fundamentale ale ritmului, relativ la aspectul procesual atât al activității didactice, cât și al activității pedagogice a specialistului de cultură fizică, în general. Astfel are loc și dezvoltarea reprezentărilor despre principiile didactice definitorii, care asigură procesului instructiv-educativ prin prisma conceptului de ritm.

Competențele speciale ale acestui fenomen reprezintă sferele psihomotrică și afectivă ale activității cadrului didactic. Domeniul psihomotor se manifestă în abilitățile de coordonare integrativ-complexă a acțiunilor didactice, care se formează datorită *simțului ritmului*. Sfera afectivă, în cadrul problemei de cercetare, reflectă raporturile afectiv-acționale ale cadrului didactic cu subiecții învățării. Este o competență profesională de coordonare a conștiinței și comportamentului, care generează implicit ritmul și care se manifestă în corelarea sferelor mentală și conativă. Nepotrivirea structurilor de nivel micro și macro în activitatea profesională a cadrului didactic nu produce efectul așteptat din procesul instructiv-educativ.

Abordarea sistemică de activitate. În conformitate cu această legitate [42], soluționarea problemei de cercetare s-a desfășurat etapizat (Figura 15).

Mai întâi s-a făcut analiza calitativă a categoriilor *activitate* și *ritm*. Au fost explorate și corelate caracteristicile cursurilor studiate din perspectiva realizărilor științei și ale tematicii ritmului. La etapa următoare a fost stabilită tehnologia determinării cantitativ-calitative a

dominantelor procesului didactic, inclusiv a indicilor ritmului. S-a realizat o analiză corelativă a parametrilor studiați ai activității.

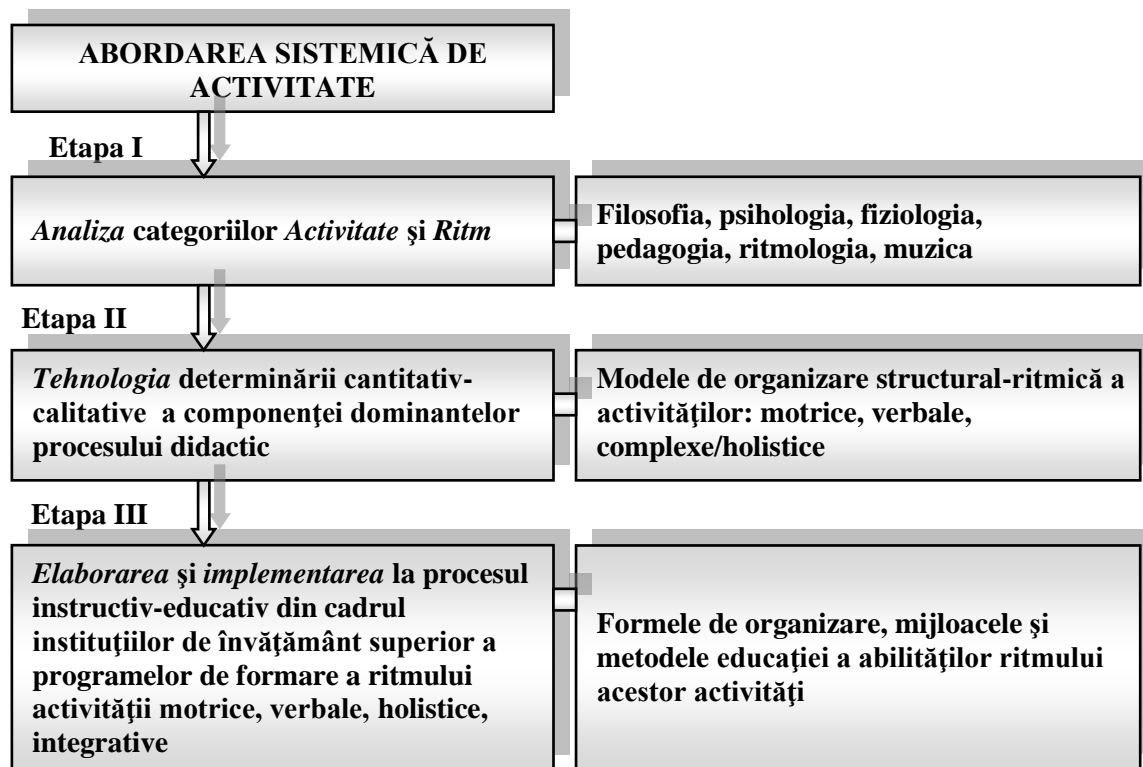

Fig. 15. Conținutul abordării sistemice de activitate

Au fost proiectate prin calcul matematic *modele* de structură ritmică ale activității, care prevăd și aspecte motrice, verbale și de coordonare. Apoi au fost elaborate programele de studii pentru formarea ritmului activității motrice și verbale, precum și al activității motrice complexe. Au fost determinate formele de organizare, metodele și mijloacele de cultivare a abilității ritmice în activitățile sus-menționate pentru implementarea ulterioară a programelor experimentale în practica instructiv-educativă a universității.

Abordarea structurală de activitate. În esența sa, *ritmul* presupune o organizare structurală spațiotemporală a unor componente ale fenomenului [37]. Acest fapt în procesul de formare a ritmului de activitate profesională a profesorului de educație fizică trebuie corelat în primul rând cu formarea ritmului componentelor sale (Figura 16).

Având în vedere faptul că activitatea profesională integră a profesorului prezintă o simbioză a a activității verbal-motrice, putem afirma despre structurarea fiecărei dintre ele prin suprapunerea componentelor structurale.

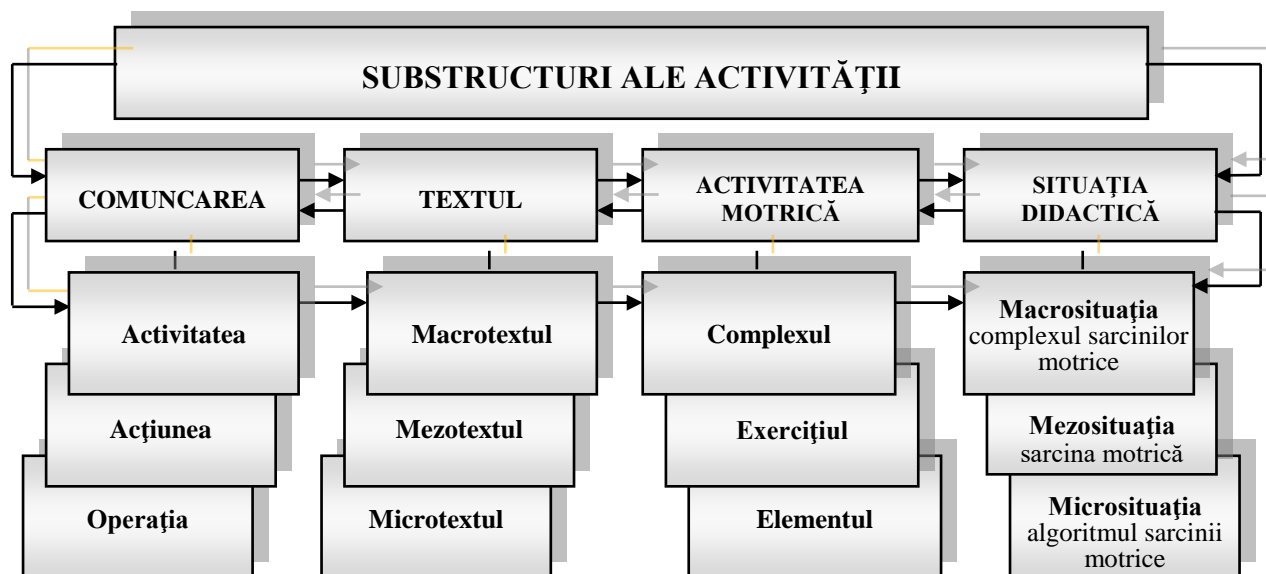

Fig. 16. Componentele structurale ale activității [10]

Structurarea activității va favoriza identificarea, compararea și utilizarea componentelor ritmostructurale-stereotip ale activității întregi în condițiile unei practici profesionale firești, acest fapt favorizând consolidarea unei temelii pentru dezvoltarea potențialului creativ al activității pedagogice în domeniul educației fizice și sportului.

Abordarea personalistă de activitate. Abordarea fenomenelor educației din perspectiva personalității presupune examinarea proceselor psihice, a stărilor și a trăsăturilor psihice drept dezvoltare individuală a specialistului [29] în condițiile formării competențelor profesionale ale ritmului activității educaționale, care, la rândul său, condiționează nivelul de formare a acestor competențe.

Învățământul de cultură fizică este orientat la formarea competențelor *obiectuale* (motrice) și *comunicative*, care, în cadrul cercetării noastre, sunt reprezentate de organizarea ritmostructurală a activităților aferente, atât în formă independentă, cât și în formă de simbioză – de activitate pedagogică unitar-integră (Figura 17).

Fiecare legătură determină o variantă/procedeu de organizare optimă a procesului de pregătire profesională.

Specificul formării ritmului oricărui proces didactic sau al oricărei activități antrenează și **legități particulare**, precum:

- educarea simțului ritmului prin acționarea analizatorilor: motric, vizual și auditiv;
- corelarea sistemului de analizatori în dezvoltarea coordonării profesionale integrative;
- formarea ritmului comunicării didactice prin cultivarea ritmului activității motrice;

- dependența formării ritmului activității didactice a profesorilor de cultură fizică de capacitatea de coordonare nativă.

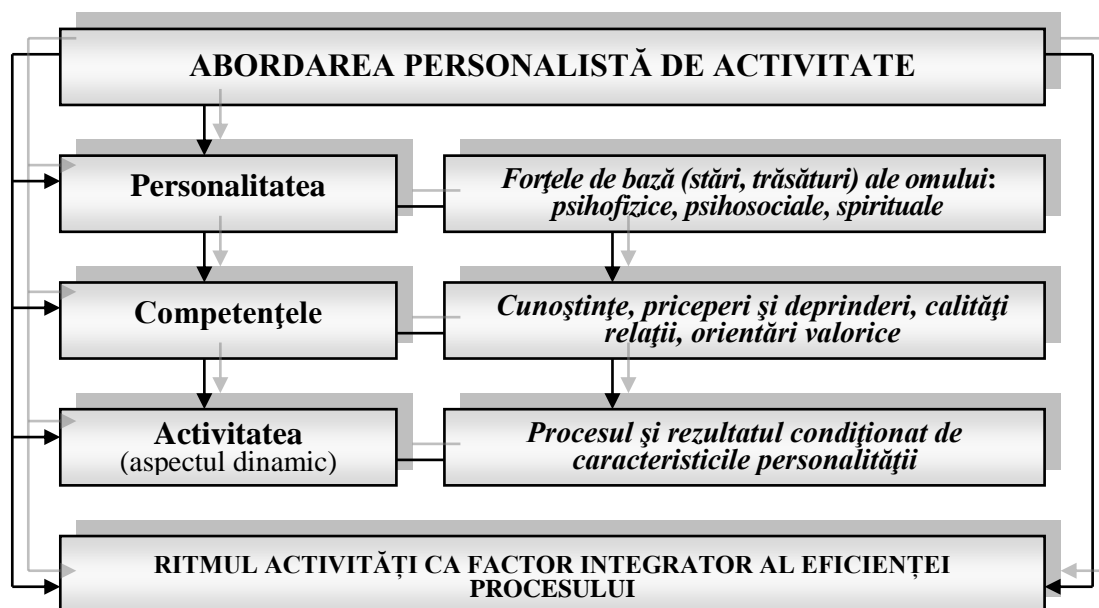

Fig. 17. Conținutul abordării acțional-personaliste

Legitățile generale și cele particulare sunt bază epistemică și teoretică a patru *modele conceptuale ale ritmului activității profesionale* ale specialistului de cultură fizică (Fig. 18-21):

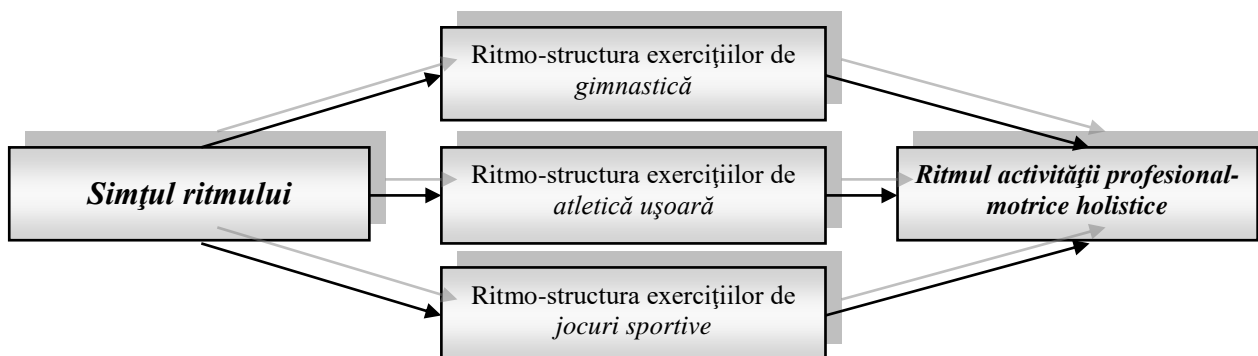

Fig. 18. Modelul conceptual al formării ritmului activității profesional-motrice

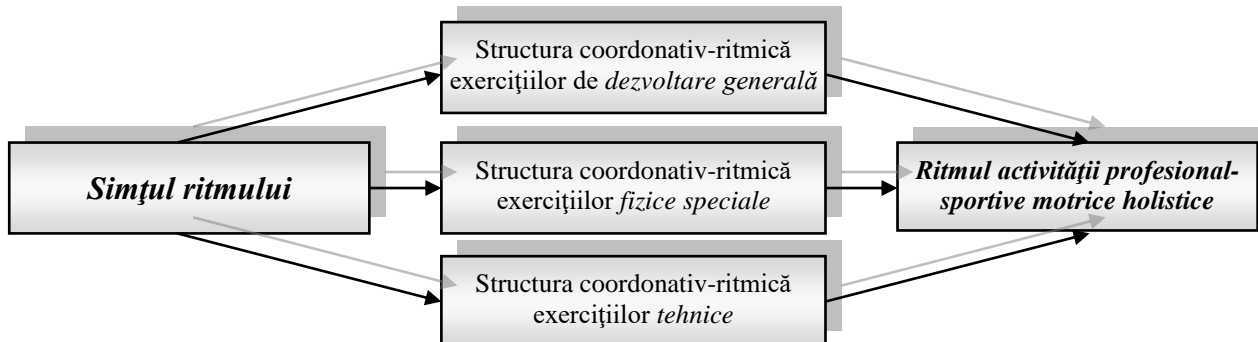

Fig. 19. Modelul conceptual al formării structurii ritmice a activității sportiv-motrice

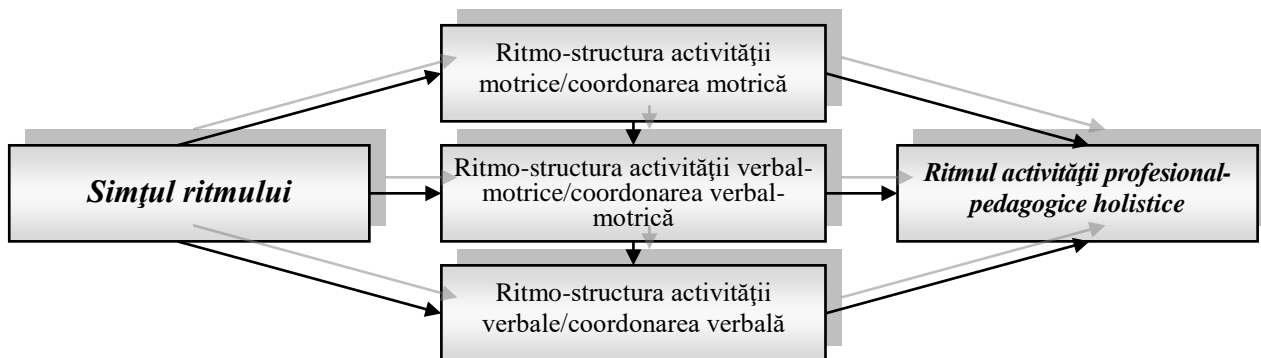

Fig. 20. Modelul conceptual al formării ritmului activității verbale didactice

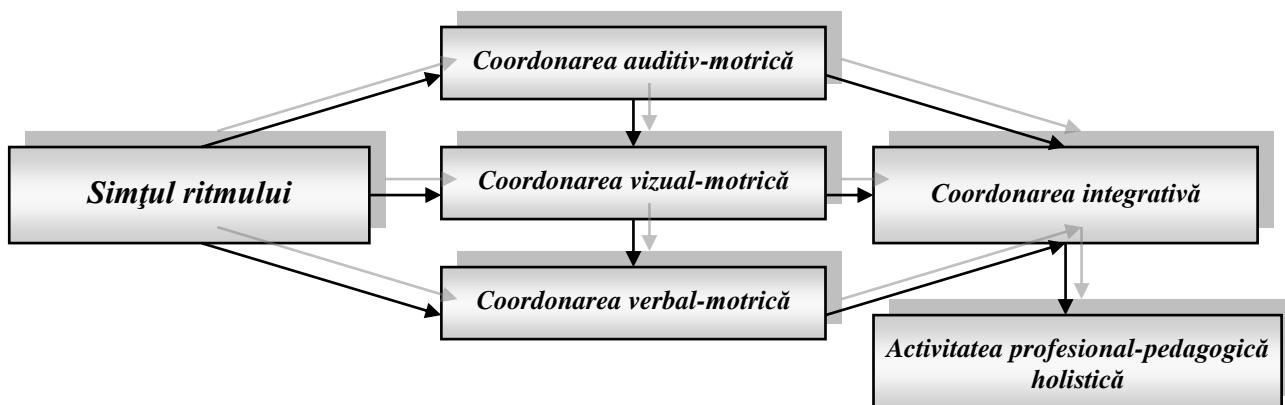

Fig. 21. Modelul conceptual al formării activității profesional-pedagogice holistice

Cele patru modele conceptuale prevăd sisteme de formare similare pentru activități unitare profesional-pedagogice diferite. Valorile lor sunt cuprinse de următoarele concluzii:

- conceptul de ritm al activității profesional-pedagogice conține implicit ideea de structuralitate, fapt care-i atribuie caracter etapizat, precum și validarea trăsăturilor caracteristice ale noțiunii *ritm* în cadrul acestei activități: periodicitatea, ciclicitatea, repetitivitatea, spiralitatea, caracterul ondulator;
- datele experimentului au confirmat ipoteza că formarea competențelor profesionale ale ritmului activității pedagogice se realizează în conformitate cu legități generale și specifice.
- legitățile generale corelează cu legitățile organizării procesului didactic, fiind determinate de: integrarea interdisciplinară, abordarea sistemică, structurală, personalistă și din perspectiva competențelor;
- legitățile specifice/particulare sunt reprezentate de: cultivarea simțului ritmului, activitatea coordonată a sistemului de analizatori; dependența formării ritmului activității didactice de premisele înnăscute ale cadrelor didactice de cultură fizică;
- legitățile indicate sunt bază pentru elaborarea modelelor conceptuale de formare a ritmului activității profesionale a specialistului de cultură fizică:

Modelul conceptual al formării ritmului activității profesionale motrice;
Modelul conceptual al formării structurii ritmice a activității sportiv-motrice;
Modelul conceptual al formării ritmului activității verbal-didactice;
Modelul conceptual al formării activității profesional-pedagogice holistice.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Rezultatele cercetării teoretice și practic-metodologice ale ritmului activității specialistului de cultură fizică și sport au demonstrat că originile epistemice ale problemei ritmului se regăsesc în teoria activității, teoria sistemelor (aspectele structural și funcțional) și teoria activității personalizate, care tratează profesionalismul în unitatea integră a componentelor *statice* ale competenței – gnostice, operaționale și dinamice, și componentelor *poziționale*, reprezentate de trăsăturile caracteriale ale personalității în context cognitiv, comunicativ, motoriu, comportamental și regulator, care creează premisele necesare pentru însușirea și realizarea unei activități întregi, în care ritmul este factorul generator de sisteme, de reglementare și de desfășurare.

2. Studiul multiaspectal al ritmului îl arată drept fenomen complex și variat, dar și cu trăsături comune, precum stabilitatea, caracter optim, organizare structurală, reglementare, normarea fiecărei mișcări și dezvoltări. Caracteristicile sale sunt periodicitatea, ciclicitatea, spiralarea, caracterul ondular, avansarea, continuitatea, economicitatea, care sunt proprii oricărui proces integru – deci ele reglementează și procesul pedagogic/activitatea pedagogică.

3. Se știe că reușita activității educative este funcție a *măiestriei profesionale* a cadrului didactic, care trebuie să rezume integritate psihică și un complex de competențe pedagogice, unite sub genericul *competența pedagogică* – formarea profesională teoretică și practică integră, necesară realizării activității gnostice, de proiectare, construire, organizare, comunicare și motrice, fiecare dintre care este condiționată de aptitudinile și trăsăturile sale de personalitate.

4. S-a stabilit însă că abilitatea ritmării activității profesional-pedagogice este studiată parțial doar ca ritm al lecției, cu funcție de proporționare, armonizare și estetizare, fiind înțeleasă diferit și unilateral. Tentativa elaborării conceptului de *ritm/de formare a ritmului* activității profesional-pedagogice din perspectiva competenței pedagogice a orientat cercetarea pe dimensiunea cunoașterii și formării profesionale *interdisciplinare*, această categorie fiind generică tuturor tipurilor și formelor de instruire, învățare, cunoaștere și formare profesională inițială și continuă.

5. Experimentele desfășurate în cadrul cercetării au acordat prioritate activității comunicative, ea fiind una integrativă prin definiție, și au validat:

- *metodologii specifice* formării ritmo-structurii acțiunilor motrice ale studenților din universitățile și facultățile de educație fizică și sport, cadrelor didactice și antrenorilor sportivi;

- *întemeierea acestor metodologii pe: fenomenele fundamentale ale cunoașterii și activități, indicate de categoriile cogniție, interdisciplinaritate, integrabilitate, operaționalitate, strategii, competență, coordonare; simțul ritmului, interacțiunea proceselor comunicative și kinetice; situație micro-, mezo- și macrodidactică; micro- și macrotext; microcompoziție;*

- *orientarea metodelor la dezvoltarea analizatorilor auditivi, vizuali, motrice și verbal, precum și la formarea capacității de coordonare a dezvoltării tuturor tipurilor de analizatori și de activități aferente – componente ale culturii specifice ale subiecților cercetării;*

- *integrabilitatea comunicării didactice, explorată-dezvoltată prin adecvarea elementelor ritmo-structurale lingvistice și motrice ale activității didactice în sistemul *Partea propedeutică a lecției* conform algoritmului:*

cuvântul – element dinamic; sintagma (propoziția) – exercițiu; fraza – exercițiu cu două reluări; alineatul fonetic (perioada vorbirii) – exercițiu cu patru reluări;

- *formarea competențelor de comunicare didactică prin coordonarea complexă a tuturor componentelor sistemului *Partea propedeutică a lecției*;*

- *nivelurile de formare a competenței de comunicare profesională ale profesorului de cultură fizică: reproductiv, reproductiv-creativ și convențional-creativ;*

6. Studiul teoretic și experimentele pedagogice de durată au evidențiat și au precizat legitățile generale și particulare ale formării abilității de ritmo-structurare a activității didactice și de cultivare a ritmului activității profesionale – componente definitorii ale culturii pedagogice:

A. legități generale: *integrarea interdisciplinară, abordării formării profesionale inițiale din perspectiva competenței, abordării acțional-sistematice, abordării structural-acționale, abordării acțional-personalizate*

B. legități particulare: *cultivării simțului ritmului, coordonării integrării procesului de dezvoltare profesională, formării ritmului comunicării didactice, dependenței formării ritmului activității didactice de ritmul înăscut al cadrului didactic.*

Problema științifică de importanță majoră soluționată de cercetare constă în determinarea teoretică și empirică a competențelor cognitive, operaționale și de evaluare-orientare ale ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică, evaluarea nivelului formării lui în sistemul orelor de curs și în practica pedagogică, precum și în argumentarea tehnologiei formării lui, care include programa analitico-sintetică, metodele și formele de organizare și mijloacele adecvate procesului educațional, în rezultat fiind fundamentată o **nouă direcție de cercetare:** *Acmeologia formării profesionale a specialistului de cultură fizică.*

Recomandări practice. Măiestria pedagogică nu poate fi atinsă dacă cadrul didactic, dar și cei care-l pregătesc/îi pregătesc instrumentele activității didactice, nu va însuși temeliile epistemice, teoretice și metodologice ale activității sale. Un domeniu important pentru cadrele didactice de

educație fizică și sport este însușirea apropiată a temeliilor ritmo-structurii procesului didactic și formării ritmului propriei activități didactice. În acest context, recomandăm:

1. Conceptorilor de curriculum:

- proiectarea și modelarea unor piese curriculare (planuri de studii, curricula, suporturi de curs, ghiduri metodologice, mijloace de învățare) pentru cadrele didactice școlare și universitare de educație fizică și sport, precum și pentru antrenorii sportivi, care să valorifice legitățile ritmo-structurii activității didactice complexe, propunând strategii și metodologii aferente ritmo-structurii și formării ritmului activității profesionale pedagogice;

- acordarea de prioritate în sistemele didactice elaborate în formă de suporturi de curs, ghiduri etc. a formării competenței comunicativ-motrice, care are caracter integrabil definitoriu pentru toate tipurile de activitate ale profesorului de educație fizică și antrenorului sportiv;

- să valorifice în piesele curriculare elaborate cele patru modele metodologice conceptuale validate de cercetarea noastră: *Modelul conceptual al formării ritmului activității profesionale motrice; Modelul conceptual al formării structurii ritmice a activității sportiv-motrice; Modelul conceptual al formării ritmului activității verbal-didactice; Modelul conceptual al formării activității profesional-pedagogice holistice;*

- un suport științific fezabil pentru concepții de curriculum este metodologia integrabilizării ritmurilor activității didactice și stabilirii nivelurilor de formare la educabili a ritmo-structurii activității didactice, care, fiind aplicată corect, poate genera varia structuri didactice eficiente pentru lecția de educație fizică.

2. Cadrelor didactice școlare și universitare:

- proiectarea în cursurile teoretice, activitățile practice ș.a. a formării la studenți a abilității ritmo-structurii activității didactice conform preceptelor teoretice prezentate de cercetare;

- să valorifice în procesul instructiv-educativ cele patru modele metodologice conceptuale validate de cercetarea noastră, care sunt prezentate mai sus;

- structurarea activității didactice proprii într-un sistem de situații didactice, propuse și validate de cercetarea noastră;

- formarea la studenți a unor competențe de activitate didactică adecvate sistemului *Lecție*, integrat epistemologic (cognitiv-operațional-integrabil), teoretic (interdisciplinar) și metodologic (strategic, metode/procedee/forme/mijloace) conform modelelor metodologice validate de cercetare;

- o posibilă aplicație practică în sensul dat poate servi programa și suportul cursului special, elaborate de noi – *Metodologia pregătirii didactice a studenților universităților și facultăților de educație fizică și sport în cadrul disciplinei "Educația muzical-ritmică"*;

- testarea candidaților în studenți ai universităților/facultăților de educație fizică și sport la simțul ritmului, coordonarea ritmului și la nivelul de dezvoltare a competenței verbal-motrice.

BIBLIOGRAFIA

1. Абдуллина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Просвещение, 2004. 208 с.
2. Александров Н.Н. Циклическая динамика. Книга 2. Основные понятия циклической парадигмы: Монография. Москва: Изд-во Академия Тринитаризма, 2013. 127 с.
3. Алексеев П., Панин А. Философия. Учебник для студентов ВУЗов. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2003. 608 с.
4. Амосов Н.М. Алгоритмы разума. Киев: Наукова думка, 1979. 223 с.
5. Анохин П.К. Очерки по физиологии функциональных систем. Москва: Медицина, 1975. 448 с.
6. **Афтимичук О.Е.** Формирование ритма дидактического общения у студентов институтов физической культуры: Дис. ... д-ра пед. наук. Кишинев, 1998. 300 с.
7. **Афтимичук О.** Проблема формирования интегративных координационных качеств в рамках дисциплины „Музыкально-ритмическое воспитание”. În: Buletin Științific. Seria: Educația fizică și sport. Vol. I. Pitești: Univ. din Pitești, 2005, Nr.9/1, ISSN 1453-1194, p. 217-220.
8. **Афтимичук О.Е.,** Полевая-Секэряну, А.Г. Значимость ритма в структуре двигательного действия борцов. В: Научное обоснование физического воспитания, спортивной тренировки и подготовки кадров по физической культуре, спорту и туризму: Матер. XI Междунар. науч. сес. Минск: БГУФК, 2010, ISBN 978-985-6953-12-8, с. 315-318.
9. **Афтимичук О.Е.** Феномен ритма общения в коммуникативной деятельности учителя: Монография; ГУФВС. Кишинев: Valinex, 2011, ISBN 978-9975-68-180-3. 118 с.
10. **Афтимичук О.Е.** Структурные компоненты ритма дидактического общения учителя физической культуры и методика его формирования. В: Фізична активність, здоров'я і спорт: Науковий журнал, № 1 (7). Львів, 2012, ISSN 2221-1217, с. 56-68.
11. **Афтимичук О.Е.** Анализ подготовленности будущих учителей физической культуры в контексте знаний и умений ритма дидактического общения. В: Фізична активність, здоров'я і спорт: Науковий журнал, № 1 (11). Львів, 2013, ISSN 2221-1217, с.83-90.
12. **Афтимичук О.Е.** Модель коммуникативно-дидактической деятельности преподавателя физического воспитания. В: Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Вип. 112, Т.2. Чернігів: ЧНПУ, 2013, с.31-35.
13. **Афтимичук О.Е.** Музыкально-ритмическое воспитание в системе профессиональной педагогической и спортивной подготовки. În: Știința culturii fizice. Chișinău: USEFS, 2013, nr. 14/2, ISSN 1857-4114, с. 22-28.
14. **Афтимичук О.Е.** Ритм общения в структуре коммуникативной дидактической деятельности учителя физической культуры и методика его формирования. В: Духовно-физическое воспитание личности в образовательном пространстве физической культуры.

Монография / Под общ. ред. Т.Т. Ротерс. Луганск: Изд-во ГУ «ЛНУ им. Т. Шевченко», 2013, ISBN 978-966-617-342-6, с. 317-365. (404 с.)

15. **Афтимичук О.Е.** Структурный состав целостной дидактической деятельности преподавателя физического воспитания в педагогической системе «Подготовительная часть урока». В: Национальная ассоциация ученых (НАУ); Педагогические науки: Ежемесячный науч. ж-л, № 5, 2014, Ч. 4, ISSN 3385-8879, с. 6-9.

16. Бернштейн Н.А. Биомеханика и физиология движений: Избр. психол. тр. / Под ред. В.П. Зинченко; 2-е изд. Москва; Воронеж: МПСИ: МОДЭК, 2004. 688 с.

17. В.И. Вернадский и ноосферная парадигма развития общества, науки, культуры, образования и экономики в XXI веке: Коллективная монография. В 3-х томах. Том 1. Санкт-Петербург: Астерион, 2013. 574 с.

18. Винер Н. Кибернетика, или Управление и связь в животном и машине; Пер. с англ. И.В. Соловьева и Г.Н. Поварова; Под ред. Г.Н. Поварова. 2-е изд. Москва: Наука; Главная редакция изданий для зарубежных стран, 1983. 344 с.

19. Выготский Л.С. Психология развития человека. Москва: Изд-во Смысл; Изд-во Эксмо, 2004. 1136 с.

20. Гайм Р. Гегель и его время. Лекции о первоначальном возникновении, развитии, сущности и достоинстве философии Гегеля; пер. с нем. Санкт-Петербург, 2006. 392 с.

21. Данаил С.Н. Современные проблемы физкультурного образования в контексте разработок теории деятельности и личности În: Ştiinţa culturii fizice. Chişinău: USEFS, 2006, Nr. 4, p. 79-89.

22. Деркач А.А., Исаев А.А. Педагогическое мастерство тренера / Предисл. Н.В. Кузьминой, А.Ц. Пуни, А.В. Тарасова. Москва: Изд-во Физкультура и спорт, 1981. 375 с.

23. Евженко Н.Ю., **Афтимичук О.Е.** Формирование двигательного навыка у начинающих ватерполисток средствами ритмического воспитания. În: Cultura fizică: probleme ştiinţifice ale învăţământului şi sportului: Mater. conf. şt. intern. a doc-zilor. Chişinău: Editura USEFS, 2012, ISBN 978-9975-4425-0-3, p. 210-214.

24. Жак-Далькроз Э.Ж.. Ритм. М.: Классика-XXI, 2002. 248 с.

25. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении: Кн. для учителя. Москва: Просвещение, 1987. 190 с.

26. Клинберг Л. Проблемы теории обучения; Пер. с нем. Москва: Педагогика, 1984. 256 с.

27. Князева Е.Н., Курдюмов С.П. Основания синергетики. Синергетическое мировидение. Москва: КомКнига, 2005. 240 с.

28. Краевский В.В., Хуторской А.В. Основы обучения: Дидактика и методика. Учеб. пособие. Москва: Издательский центр «Академия», 2007. 352 с.

29. Кузьмина Н.В. Методы акмеологического исследования. Москва: ИЦ «Академия», 2002. 194 с.
30. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва: Смысл, 2005. 352 с.
31. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения. Москва: Педагогика, 1981. 186 с.
32. Лурия А.Р. Нейропсихология памяти. (Нарушения памяти при локальных поражениях мозга). Москва: Педагогика, 1974. 312 с.
33. Мейлах Б.С. Проблемы ритма пространства. В кн.: Ритм, пространство и время в литературе и искусстве. Ленинград: Наука, 1974, с. 3-10.
34. Морозов Н.Д. Ритмы истории. Системный анализ прошлого и проектирование будущего. Москва: АСТ, 2001. 608 с.
35. Павлов И.П. Полное собр. соч. Москва: АН СССР, 1951, Т. 3, Кн. 1. 392 с.
36. Психофизиология: Учебник для вузов / Под ред. Ю.И. Александрова. 3-е изд., доп. и перераб. Санкт-Петербург: Питер, 2007. 464 с.
37. Пэрна Н.Я. Ритм, жизнь и творчество. Ленинград-Москва: Петроград, 1925. 143 с.
38. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии: учебное пособие. Санкт-Петербург: Питер, 2007. 713 с.
39. Сеченов И.М. Рефлексы головного мозга. Москва: Вира-М, 2009. 441 с.
40. Синкевич В.А. Воздействия объемного акустического поля на человека – психологический аспект (музыкальная психотерапия). Тольятти: ВИПП, 1992. 60 с.
41. Слостенин В.А. Идея комплексного подхода к воспитанию и подготовке учителя. В: Формирование личности учителя в системе высшего образования. Москва, 1979, с. 3-11.
42. Слостенин В.А., Исаев И.Ф., Шиянов Е.Н. Педагогика: учеб. для студ. высш. учеб. завед.; 10-е изд., перераб. Москва: Академия, 2011. 607, [1] с.
43. Татур Ю.Г. Компетентностный подход в описании результатов и проектировании стандартов высшего профессионального образования. В: Материалы ко второму заседанию методологического семинара. Авторская версия. Москва: ИЦПКПС, 2004. 18 с.
44. Ухтомский А.А. Доминанта. Статьи разных лет. 1887-1939. Санкт-Петербург: Питер, 2002. 448 с.
45. **Aftimiciuc O.**, Gönczi M. Probleme actuale privind formarea calităților integrative de coordonare în cadrul disciplinei „Educația ritmico-muzicală”. În: Analele Universității de Vest din Timișoara. Facultatea de Educație Fizică și Sport. Timișoara, 1999, p. 5-7.
46. Ciorbă C. Conținutul învățământului superior de cultură fizică (esență, noțiuni, probleme, procedee, concepții). Monografie. Chișinău: Garuda Art. 2001. 192 p.
47. Cristea S. Dicționar de pedagogie. Chișinău-București: Grupul editorial Litera Internațional, 2000. 398 p.

48. Faur M.-L., **Aftimiciuc O.** Conceptul general privind programa de formare a cunoștințelor și priceperilor ritmului de activitate motrică la studenții anului 1. În: Problemele științifice în domeniul învățământului și sportului. Ed. A 4-a. Chișinău: Valinex, 2004, p. 57-63.
49. Gagim I. Dimensiunea psihologică a muzicii. Iași: Timpul, 2003. 280 p.
50. Gönczi-Raicu M., **Aftimiciuc O.**, Danail S. Competențe de coordonare complexă în cadrul activității didactice integrative a profesorilor de educație fizică: Monografie. Chișinău: Valinex, 2014, ISBN 978-9975-68-258-9. 160 p.
51. Pâslaru Vl. și colab. Competențe ale pedagogilor: Interpretări. Chișinău: Continental Grup, 2014. 192 p.
52. **Aftimichuk O.**, Kuznețova Z.M. Rhythm importance in the system of professional pedagogical and sports training. In: Pedagogical-psychological and medico-biological problems of physical culture and sports, 2015, № 2(35), ISSN 2070-4798, p. 6-14.
53. Boyatzis R.E. The competent manager: a model for effective performance. New York: Wiley, 1982. 328 p.
54. Good M. Effects of relaxation and music on postoperative pain: a review. In: J-Adv-Nurs, 1996, Nov, 24 (5), p. 905-914.
55. Jaques-Dalcroze É. Le rythme: la musique et l'éducation. Paris: Fischbacher, 1920. 234p.; réimprimer par Foetisch Frères éditeurs, 1965. 178 p.
56. Nigosian S.A. The Zoroastrian Faith: Tradition and Modern Research. Canada: McGill-Queen's University Press, 1993. 157 p.
57. Raven J. Competence in modern society: Its Identification, Development and Release. Oxford, England: Oxford Psychologists Press, 1984; Revised Unionville, New York: Royal Fireworks Press, 1997. 259 p.
58. Universities' contribution to the Bologna Process. An introduction: Tuning project; 2nd Edition. Bilbao: University of Deusto, 2008. 164 p.

PUBLICAȚIILE PE TEMA TEZEI

1. **Афтимичук О.Е.** Деятельность как основной объект исследования психологии. În: Știința culturii fizice. Chișinău: USEFS, 2015, Nr. 21/1, ISSN 1857-4114, p. 104-113.
2. **Афтимичук О.Е.** Значение курса методических разработок по формированию знаний и умений ритма дидактического общения у будущих учителей физической культуры. В: Современные концепции научных исследований; Евразийский союз ученых (ЕСУ); Пед. науки: Ежемесячный науч. ж-л, № 8(17), 2015, Ч. 1, ISSN 2411-6467, с. 94-97.
3. **Афтимичук О.Е.** Концепт психофизиологии музыкального ритма. În: Știința culturii fizice. Ch.: USEFS, 2015, Nr. 22/2, ISSN 1857-4114, p. 82-89.
4. **Афтимичук О.Е.** Физиологическая теория ритма для системы профессиональной педагогической и спортивной подготовки. W: Ontogeneza i promocja zdrowia w aspektach

medycyny, antropologii i wychowania fizycznego. Zielona Góra: Uniwersytet Zielonogórski, 2015, ISBN 978-83-7842-192-4, p. 11-23.

5. **Афтимичук О.Е.** Содержание и оценка знаний и умений ритмоструктурной организации дидактического общения учителя физической культуры "Макротекст – Подготовительная часть урока". В: Междунар. науч.-практ. конф. по проблемам физ. культуры и спорта государств-участников СНГ: матер. Междунар. науч.-практ. конф.: в 4 ч. Минск: БГУФК, 2012. Ч. 2, ISBN 978-985-7023-30-1; ISBN 978-985-7023-28-8, с. 261-264.

6. **Афтимичук О.Е.** Музыкально-ритмическое воспитание. В: Оздоровительная аэробика. Теория и методика: [учебное пособие]; ГУФВС. Кишинев: „Valinex” SRL, 2011, ISBN 978-9975-68-179-7, с. 86-114. (310 с.)

7. **Афтимичук О.Е.** Психолого-педагогические основы профессиональной деятельности и личности фитнес-тренера. В: Теория и методика фитнеса: Курс лекций; ГУФВС. Chişinău: „Valinex”SA, 2009, ISBN 978-9975-68-118-6, с. 220-245. (260р.)

8. **Афтимичук О.Е.,** Полевая-Секэрянэ А.Г. Инновационная технология спортивной подготовки дзюдоистов средствами ритмического и музыкального воспитания. În: Ştiinţa culturii fizice. Chişinău: USEFS, 2008, nr.2, ISSN 1841-1606, p. 36-42.

9. **Афтимичук О.** Инновационные разработки формирования интегративных координационных умений у будущих специалистов физической культуры. În: Ştiinţa culturii fizice. Chişinău: INEFS, 2006, Nr. 4, ISSN 1841-1606, p. 22-28.

10. **Афтимичук О.Е.** Музыкально-ритмические подвижные игры: научное издание. В: Физическая культура в школе. Москва, 2005, № 8, ISSN 0130-5581, с. 19-20.

11. **Афтимичук О.Е.,** Шипилова, С.Г. Музыкальные игры; М-во образования Респ. Молдова. Нац. Инст. Физ. Восп. и Спорта. Chişinău: INEFS, 2003, ISBN 9975-9616-2-2. 47 р.

12. **Афтимичук О.Е.,** Фаур М.-Л. Двигательно-ритмовой компонент профессиональной деятельности учителя физического воспитания и пути его формирования. În: Cultura fizică: Probleme ştiinţifice în domeniul învăţământului şi sportului: Mater. conf. ştiinţ. ale d-zilor. Ediţia III. Chişinău: INEFS, 2002, p. 147-148.

13. Крайждан О.М., **Афтимичук О.Е.** Воспитание координационных способностей в художественной гимнастике: Монография. Кишинев: Valinex, 2015, ISBN 978-9975-68-267-1. 195 с.

14. Полевая-Секэрянэ А.Г., **Афтимичук О.Е.** Интенсификация учебно-тренировочного процесса дзюдоистов средствами ритмического воспитания и музыки: Монография. Кишинев: Б.и., 2015 (Tipogr. "Valinex SRL"), ISBN 978-9975-68-270-1. 170 р.

15. Полевая-Секэрянэ А.Г., **Афтимичук О.Е.** Содержание музыкально-ритмического воспитания в системе спортивных тренировок дзюдоистов. В: Cultura fizică: Probleme ştiinţifice ale învăţământului şi sport. Chişinău: USEFS, 2009, ISSN 1841-1606, p. 279-283.

16. Полевая-Секэрянэ А.Г., **Афтимичук О.Е.** Проблема ритма в структурной организации двигательного действия борцов. В: Система профессиональной подготовки в спортивных единоборствах. Москва: РГУФКСИТ, 2008, с. 88-94.
17. Полевая-Секэрянэ А.Г., **Афтимичук О.Е.** Эффективность использования средств ритмического воспитания и музыки в процессе технико-тактической подготовки самбистов. В: Система профессиональной подготовки в спортивных единоборствах. Москва: РГУФКСИТ, 2008, с. 69-75.
18. Полевая-Секэрянэ А., **Афтимичук О.** Ритм и организация двигательного действия борцов: Mater. conf. științ. internaț. a d-zilor. Chișinău: USEFS, 2007, ISBN 978-9975-68-054-7, p.333-337.
19. **Aftimiciuc O.,** Chirazi M. Caracteristici psihologo-pedagogice ale profesiei de instructor/antrenor de fitness. În: Fitness: teoria și metodică: [material didactic]. Iași: PIM, 2012, ISBN 978-606-13-0737-1, p. 135-147. (156 p.)
20. **Aftimiciuc O.** Specificul comunicării profesionale a specialistului de aerobică. In: Problematika educației în mileniul III: Lucr. conf. internaț. Galați: Fundația Universitară „Dunărea de Jos”, 2007, ISBN 978-973-627-382-7, p. 14-18.
21. **Aftimiciuc O.,** Danail S., Göncki-Raicu M. Componenta structurală a activității didactice integrative în sistemul pedagogic „Partea pregătitoare a lecției de educație fizică”. În: Direcții de optimizare a activității educaționale: Lucrările Conf. Internaț. din 6 XI 2004. Galați: Univ. „Dunărea de Jos”, 2005, ISBN 973-627-227-3, p. 236-240.
22. **Aftimiciuc O.** Analiza pregătirii profesorilor de educație fizică pentru activitatea profesional-pedagogică în cadrul priceperilor kinestezice. În: Gymnazium: Revistă de Educație Fizică și Sport. Bacău: FEFS, Univ. din Bacău, 2004, Nr. 6, ISSN 1453-0201, p. 76-77.
23. **Aftimiciuc O.** Educația ritmico-muzicală: Programa pentru studenții facultății pedagogice. Chișinău: INEFS, 2004. 30 p.
24. **Aftimiciuc O.** Evaluarea cunoștințelor și priceperilor activității kinestezice ale profesorului de educație fizică. În: Gymnazium: Revistă de Educație Fizică și Sport. Bacău: FEFS, Univ. din Bacău, 2004, Nr. 6, ISSN 1453-0201, p. 68-70.
25. **Aftimiciuc O.** Însemnătatea ritmului în creația pedagogică a profesorului de educație fizică. În: Studii și cercetări științifice în Educație Fizică și Sport: Revistă de Educație Fizică și Sport. Bacău: FEFS, Univ. din Bacău, 2004, Nr. 4, ISSN 1453-0198, p. 28-30.
26. **Aftimiciuc O.** Analiza pregătirii profesorului de educație fizică pentru intonația verbală a activității didactice. În: Studii și cercetări în domeniul Educației Fizice, Sportului și Kinetoterapiei. Iași: Univ. Tehnică „Gh. Asachi”, 2003, ISSN 1224-5860, p. 5-10.
27. **Aftimiciuc O.** Bazale pedagogice ale activității profesionale a profesorului de educație fizică. Programa (Pentru Magistrat). Chișinău: INEFS, 2003. 30 p.

28. **Aftimiciuc O.**, Gönczi-Raicu M. Conținutul cunoștințelor necesare al studenților pentru realizarea activității didactice integrative. În: A dualității și perspective în educația fizică și sportivă de performanță. Galați: Univ. „Dunărea de Jos” Galați, 2003, ISBN 973-8352-51-7, p. 65-68.
29. **Aftimiciuc O.** Materialul practic pentru disciplina „Gimnastica ritmică și dansul”: Elaborări metodice. Chișinău: INEFS, 2002. 26 p.
30. **Aftimiciuc O.** Materialul practic la disciplina „Educația ritmico-muzicală” pentru facultățile de educație fizică și sport: Elaborări metodice. Chișinău: INEFS, 2001. 22 p.
31. **Aftimiciuc O.**, Faur M.-L. Jocuri ritmico-muzicale. Timișoara: Tipografia”U”, 2000. 32 p.
32. **Aftimiciuc O.**, Gönczi M. Structura programei cursului specializat „Pregătirea didactică a studenților de educație fizică și sport în cadrul disciplinei „Educația ritmico-muzicală”. În: Analele Universității de Vest din Timișoara. Facultatea de Educație Fizică și Sport: Sesiunea de comun. științ. ”Educația fizică și sportul în Mileniul III”. Timișoara, 1999, p. 8-10.
33. **Aftimiciuc O.** Mijloacele expresivității muzicale în formarea vorbirii la profesorul de cultură fizică. În: Tendințe și orientări în evoluția științei sportului și a educației fizice: Sesiune de comun. științ. Craiova, 1997, ISSN 1582-5078, p. 40-43.
34. Craijdan O., **Aftimiciuc O.** Educarea capacităților coordonative la etapa inițială a pregătirii sportive în gimnastica ritmică. În: Știința culturii fizice. Chișinău: USEFS, 2013, nr. 15/3, ISSN 1857-4114, c. 10-18.
35. Faur M.-L., **Aftimiciuc O.**, Danail S. Ritmul activității motrice în sistemul pregătirii profesionale pedagogice a profesorului de educație fizică: Monografie. Chișinău: Valinex, 2014, ISBN 978-9975-68-240-4. 151 p.
36. Faur M.-L., **Aftimiciuc O.** Ritmul ca baza în activitatea motrică a profesorului de educație fizică. În: Probleme actuale privind perfecționarea sistemului de învățământ în domeniul culturii fizice: Mater. conf. științ. jubiliare internaț. Chișinău: INEFS, 2001, p. 38-41.
37. Gönczi M., Danail S., **Aftimiciuc O.** Argumentarea conținutului mijloacelor educației ritmico-muzicale orientate spre formarea activității didactice cu structura ritmică de coordonare complexă. În: Impactul civilizației moderne asupra educației fizice și sportului – implicații și direcții. București: Univ. Ecologică București, FEFS, 2002, ISBN 978-652-563-5, p. 257-261.
38. Polevaia-Secăreanu, A., **Aftimiciuc, O.** Importanța ritmului în structura acțiunilor motrice ale luptătorilor. În: Traditie si perspectiva in educatie fizica si sport: Sesiunea internaționala de comunicari stiintifice. București: Editura BREN, 2007, ISBN 978-973-718-755-0, p. 80-85.
39. **Aftimichuk O.** Integrative coordination abilities of coaches in wellness types of gymnastics. In: Baltic Journal of Sport and Health Sciences, 2015, № 4(99), ISSN 2351-6496, p.2-7.
40. **Aftimichuk O.** "Motor" the base of rhythm formation the didactic teacher's speech of physical education. In: Ontogeneza i promocja zdrowia w aspektach medycyny, antropologii i wychowania fizycznego. Zielona Góra: Uniwersytet Zielonogórski, 2015, ISBN 978-83-7842-192-4, p. 25-34.
41. **Aftimichuk O.** Theory and practice of rhythm in the professional training system for athletes and teaching staff. In: Pedagogics, Psychology, Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports, 2015, № 9, ISSN 2308-7269, p. 69-74.

ADNOTARE

Aftimiciuc Olga: *Legitățile formării ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică.* Teză de doctor habilitat în pedagogie, Chișinău, 2018.

Structura tezei: introducere, cinci capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 424 surse, 238 pagini text de bază, 29 tabele, 58 figuri, 41 anexe. Rezultatele investigațiilor sunt publicate în 57 lucrări metodico-științifice.

Cuvinte cheie: ritm, specialist de cultură fizică, activitate motrică, comunicare didactică, coordonare complexă, activitate didactică holistică.

Domeniul de studiu: pedagogia culturii fizice.

Scopul cercetării: elaborarea și argumentarea științifică a legităților formării ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică.

Obiectivele cercetării: studierea conținutului și particularităților de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică în contextul noțiunilor de personalitate și activitate; evidențierea esenței fenomenului de ritm și rolului lui în activitățile diferite ale activității umane, inclusiv în activitatea profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică; determinarea și argumentarea experimentală a componentei structurale optime a ritmului de activitate profesională motrică didactică a pedagogului de cultură fizică în cadrul orelor de curs; sintetizarea și proiectarea activității didactice în contextul organizației holistice ritmo-structurale și funcționale; evaluarea pozițiilor de bază ale conținutului organizării ritmo-structurale a activității didactice holistice și a nivelurilor reproducerii practice a acestora la studenții universității de cultură fizică; sistematizarea teoretică și empirică și argumentarea științifică a legităților generale și particulare de formare a ritmului de activitate profesională pedagogică a pedagogului de cultură fizică.

Noutatea și originalitatea cercetării. În lucrarea dată pentru prima oară au fost cercetate legitățile formării ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului (profesor, antrenor) de cultură fizică de pe pozițiile organizării ei ritmo-structurale.

Problema științifică de importanță majoră soluționată în cercetare constă în determinarea teoretică și empirică a competențelor cognitive, operaționale și de evaluare-orientare ale ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică, evaluarea nivelului formării lui în sistemul orelor de curs și în practica pedagogică, precum și în argumentarea tehnologiei formării lui, care include programa analitico-sintetică, metodele și formele de organizare și mijloacele adecvate procesului educațional, ceea ce a servit pentru argumentarea unei **noi direcții de cercetare** în științele educației: *Acmeologia pregătirii profesionale a specialistului de cultură fizică.*

Importanța teoretică a cercetării rezidă în determinarea legităților formării ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică în cadrul formării sale profesionale; prezentarea metodologiei de organizare a procesului formării-dezvoltării competențelor ritmului comunicării didactice și activității motrice în sistemul învățământului de cultură fizică; argumentarea importanței muzicii și educării ritmice pentru educarea competenței ritmului de activitate profesională comunicativă, motrică și psihomotrică.

Valoarea aplicativă a cercetării. Au fost elaborate și aplicate: un sistem de recomandări științifico-practice de formare a competențelor ritmului de activitate profesională pedagogică a specialistului de cultură fizică; programe de formare a ritmului comunicării didactice și activității motrice în cadrul educației ritmice și muzicale.

Reperete teoretice și concluziile cercetării pot fi utilizate la elaborarea tehnologiilor productive de formare-perfecționare a specialistului de cultură fizică, la reconsiderarea bazelor conceptuale ale învățământului pedagogic de profil, a standardelor educaționale naționale pentru învățământul superior de profil.

Implementarea rezultatelor cercetării s-a realizat în practica funcționării universităților de profil din Moldova (Chișinău, Tiraspol) și România (Timișoara, Iași), atât în cadrul cursurilor de studiu, cât și în practica pedagogică a studenților.

АННОТАЦИЯ

Афтимичук Ольга: *Закономерности формирования ритма профессионально-педагогической деятельности специалиста по физической культуре.* Диссертация доктора хабилитат по педагогике, Кишинев, 2018.

Структура диссертации: введение, пять глав, общие выводы и рекомендации, библиография из 424 источников, основной текст на 238 страницах, 29 таблиц, 58 рисунков, 41 приложение. Результаты исследования представлены в 57 научных работах.

Ключевые слова: ритм, специалист по физической культуре, двигательная деятельность, дидактическое общение, комплексная координация, целостная дидактическая деятельность.

Область исследования: педагогика физической культуры.

Цель исследования: разработать и научно обосновать закономерности формирования ритма профессионально-педагогической деятельности специалиста по физической культуре.

Задачи исследования: 1. Изучить содержание и особенности профессионально-педагогической деятельности специалиста по физической культуре в личностном и деятельностном категориальном контексте. 2. Установить сущность феномена ритма и его роли в различных видах человеческой деятельности, в т.ч. в профессионально-педагогической деятельности специалиста по физической культуре. 3. Определить и экспериментально обосновать оптимальный структурно-компонентный состав ритма профессиональной двигательной дидактической деятельности педагога по физической культуре в системе занятий. 4. Синтезировать и проектировать коммуникативный состав дидактической деятельности в контексте ее ритмоструктурной и функциональной целостной организации. 5. Выявить основные положения по содержанию ритмоструктурной организации целостной дидактической деятельности и уровни ее практического воспроизводства у студентов физкультурных вузов. 6. Теоретически и эмпирически систематизировать и научно обосновать общие и частные закономерности формирования ритма профессионально-педагогической деятельности педагога по физической культуре.

Новизна и оригинальность исследования. В представленной работе впервые исследованы закономерности формирования ритма профессиональной педагогической деятельности специалиста (учителя, тренера-преподавателя) физической культуры с позиций ее ритмоструктурной организации.

Научная проблема высокой значимости, решенная в исследовании, состоит в теоретическом и эмпирическом определении содержания когнитивных, операциональных и ценностно-ориентационных компетенций ритма профессионально-педагогической деятельности специалиста по физической культуре, оценке уровня его сформированности в системе учебных занятий и педагогической практике, а также в обосновании технологии его формирования, включающей аналитико-синтетическую программу и содержание адекватных средств, методов и форм организации образовательного процесса, что в результате явилось обоснованием **нового направления исследования** в педагогической науке: *Акмеология профессиональной подготовки специалиста по физической культуре.*

Теоретическая значимость. Определены закономерности формирования ритма педагогической деятельности специалиста по физической культуре в условиях профессионального образования; представлены методология и технология организации процесса формирования и развития профессионально-педагогических компетенций ритма дидактического общения и двигательной деятельности в системе физкультурного образования; обосновано значение музыки и ритмического воспитания для воспитания компетенций ритма профессиональной коммуникативной, двигательной и психомоторной деятельности.

Прикладная ценность работы. На основе ведущих теоретических положений разработана система научно-практических рекомендаций по формированию компетенции ритма профессионально-педагогической деятельности специалиста (учителя, тренера-преподавателя) по физической культуре в системе профильного образования; разработаны и внедрены в учебно-воспитательный процесс высшего физкультурного образования программы по формированию ритма дидактического общения и ритма двигательной деятельности средствами ритмического воспитания и музыки; теоретические положения и выводы работы могут быть использованы при разработке продуктивных технологий подготовки и совершенствования квалификации специалиста в системе физкультурного образования, при разработке концептуальных основ профильного педагогического образования в процессе совершенствования государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования.

Внедрение научных результатов осуществлялось в практику работы высших профильных учебных заведений Молдовы (Кишинев, Тирасполь) и Румынии (Тимишоара, Яссы), как в рамках учебных курсов, так и педагогическую практику студентов.

ANNOTATION

Aftimichuk Olga: *The regularities of the formation of rhythm of professional pedagogical activity of the specialist in physical culture.* Dissertation of doctor habilitat in pedagogy, Chisinau, 2018.

Structure of the dissertation: introduction, five chapters, general conclusions and recommendations, bibliography from 424 sources, the main text of 238 pages, 29 tables, 58 figures, 41 applications. The results are presented in 57 scientific works.

Keywords: rhythm, a specialist in physical culture, motor activity, didactic communication, comprehensive coordination, integrated didactic activity.

Area of research: Pedagogy of physical culture.

The purpose of research: to develop and scientific justified regularities of the formation of rhythm professional-pedagogical activity of the specialist in physical culture.

Objectives of the research: to examine the contents and features of professional-pedagogical activity of the specialist in physical culture in personal and activity categorical context; to establish the essence of the phenomenon of rhythm and its role in different types of human activities, including professional-pedagogical activity of the specialist in physical culture; to determine and experimentally justify the optimal structure-component composition of rhythm of professional motor didactic activity of the teacher of physical culture in the system lessons; to synthesize and design the structure of didactic communicative activities in the context of its rhythm-structural and functional integrity of the organization; to identify the major position on the content of rhythm-structural organization of the integrated didactic activity and its levels of practical reproduction of the students' physical culture university; theoretically and empirically to systematize and scientific justify the general and specific regularities of the formation of rhythm professional-pedagogical activity of the teacher of physical culture.

The novelty and originality of research. In this study, first time was investigated by the regularities of the formation of rhythm of professional pedagogical activity of the specialist (teacher, coach-teacher) in physical culture from the standpoint of its rhythm-structural organization.

The scientific problem of high significance, solved in the research, is theoretical and empirical determination of the content of cognitive, operational and value-oriented of competences of the rhythm professional-pedagogical activity of a specialist in physical culture, in assessing its level of formation in the system of the training lessons and pedagogical practice, as well as in the justification of technology its formation, including analytical and synthetic program and content adequate means, methods and forms of organization of educational process, that the result was the justification for **a new scientific direction of research: *Akmeology of professional training of the specialist of physical culture.***

The theoretical significance. Was determined the regularities of the formation of rhythm of pedagogical activity of the specialist in physical culture in the conditions of professional education; presented the methodology and technology of the organization of the process of formation and development of professional and pedagogical competences of the rhythm of didactic communication and motor activity in the system of physical culture education; justified by the importance of music and rhythmic education for the education competence of rhythm of professional communicative, motor and psychomotor activities.

The applied value of the work. On the basis of the leading theoretical propositions developed a system of scientific and practical recommendations for the formation of competence of rhythm professional-pedagogical activity of the specialist (teacher, teacher-trainer) on physical culture in the system of professional education; developed and implemented in the educational process of the higher physical culture education the programs on forming of rhythm of didactic communication and of rhythm of motor activity by means of rhythm education and music; theoretical propositions and conclusions of the work can be used in the development of productive technology training and qualification improvement of specialists in the system of physical culture education, in the development of the conceptual foundations of the profile of teacher education in the process of perfecting the state educational standards of higher professional education.

Implementation of scientific results was carried out in the practice of the higher specialized educational institutions of Moldova (Chisinau, Tiraspol) and Romania (Timisoara, Iasi), in the framework of training courses and teaching practice of students.

AFTIMICIUC OLGA

**LEGITĂȚILE FORMĂRII RITMULUI DE
ACTIVITATE PROFESIONALĂ PEDAGOGICĂ A
SPECIALISTULUI DE CULTURĂ FIZICĂ**

Specialitatea: 533.04 – Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

Autoreferatul
al tezei de doctor habilitat în științe pedagogice

Aprobat spre tipar: 25.05.18
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 2,67

Formatul hârtiei: 60×84,1/16
Tiraj 30 ex.
Comanda nr. 32

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport a Republicii Moldova
Adresa: str. A. Doga 22, Chișinău

**ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ФИЗИЧЕСКОГО
ВОСПИТАНИЯ И СПОРТА РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

На правах рукописи
У.Д.К. 378.147(043):159.9:796.01.42

АФТИМИЧУК ОЛЬГА

**ЗАКОНОМЕРНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ РИТМА
ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СПЕЦИАЛИСТА ПО
ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ**

**Специальность 533.04 – Физическое воспитание, спорт,
кинетотерапия и рекреация**

АВТОРЕФЕРАТ
диссертации на соискание ученой степени доктора хабилитат
педагогических наук

Кишинев, 2018

